

Názory na nesezdané soužití z pohledu studentů sociální pedagogiky

Janošítková Gabriela

Bakalářská práce
2018

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Gabriela Janoščíková**
Osobní číslo: **H150282**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Názory na nesezdané soužití z pohledu studentů sociální pedagogiky**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblastí demografie, sociologie a legislativy.

Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.

Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníků.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce: **Ústav pedagogických věd**
Rozsah příloh: **Ústav pedagogických věd**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

- FIALOVÁ, Ludmila. Představy mladých lidí o manželství a rodičovství. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-858-5087-7.**
- HAMPLOVÁ, D., PIKÁLKOVÁ, S., Manželství, nesezdané soužití a partnerský vztah. Praha, SLON, 2002.**
- KLÍMOVÁ CHALOUPKOVÁ, Jana a Petra ŠALAMOUNOVÁ. Postoje k manželství, rodičovství a k rolím v rodině v České republice a v Evropě. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2004. Sociologické studie. ISBN 80-733-0062-1.**
- THORNTON, Arland., William G. AXINN a Yu XIE. Marriage and cohabitation. Chicago: University of Chicago Press, 2007. Population and development (Chicago, Ill.). ISBN 978-0226798660.**
- PUNCH, Keith. Základy kvantitativního šetření. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-381-9.**

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Eva Šalenová**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **22. listopadu 2017**

Termín odevzdání bakalářské práce: **27. dubna 2018**

Ve Zlíně dne 22. listopadu 2017

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²⁾;
- podle § 60³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně21.3.2018.....

.....Tomáš Kopa.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

(1) Vysoká škola nevydělěčně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odvírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybného projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užití či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se zaměřuje na názor studentů sociální pedagogiky, který zaujímají k stále více se v naší společnosti rozšiřujícímu trendu nesezdaného soužití. Práce obsahuje dvě části, část teoretickou a část praktickou, která je podložena vlastním uskutečněným výzkumem. V první kapitole teoretické části popisuji vývoj rodiny v historickém kontextu od její tradiční formy až po rodinu postmoderní, ke které dospěla skrze mnohé společenské změny, jenž nazýváme jako druhou demografickou tranzici. Druhá kapitola se věnuje vymezení pojmu nesezdané soužití a blíže popisuje jeho podstatu a právní aspekty. Třetí kapitola je zaměřena na vybrané typologie nesezdaného soužití, a to nejen z řad českých autorů. V poslední kapitole rozebírám současnou situaci v České republice a porovnávám zastoupení nesezdaného soužití u nás oproti jiným zemím. V praktické části představuji svůj výzkum, metodologii výzkumu a interpretaci získaných dat. Praktickou část ukončuji diskuzí, kde jsou shrnuty výsledky výzkumu, které zodpovídají hlavní výzkumnou otázku, kterou bylo zjistit názory studentů sociální pedagogiky na nesezdané soužití.

Klíčová slova: nesezdané soužití, manželství, partnerský vztah, rodina

ABSTRACT

This bachelor theses focuses on the opinion of the students of social pedagogy on unmarried cohabitation which is widening trend in our society. The thesis is divided into two parts, theoretical part and empirical part. In first chapter of theoretical part I describe family development in the historical context from the traditional form to postmodern family. This changes happend because of many changes in society which we called the second demographic transition. The second chapter explain the concept of unmarried cohabitation and their legal aspects. The third chapter focuses on the typology of unmarried cohabitation also from foreign authors. In the last chapter I describe the situation in the Czech Republic and compare the representation of unmarried cohabitation in our country and in other countries. In the empirical part I present my research, methodology of research and interpretation of the obtained data. In the end of empirical part is discussion with a summary of obtain data. This data answer the main research question, namely: „What is the opinion of the students of social pedagogy on unmarried cohabitation?“

Keywords: unmarried cohabitation, marriage, partnership, family

Poděkování:

Děkuji Mgr. Evě Šalenové za pomoc, vstřícnost a ochotu a v neposlední řadě také za trpělivost při vedení mé bakalářské práce.

Také bych chtěla poděkovat všem respondentům, kteří se zúčastnili mého výzkumu za jejich ochotu.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 VÝVOJ RODINY V HISTORICKÉM KONTEXTU	12
1.1 TRADIČNÍ RODINA	12
1.2 MODERNÍ RODINA	13
1.3 POSTMODERNÍ RODINA	14
2 NESEZDANÉ SOUŽITÍ	16
2.1 LEGISLATIVNÍ RÁMEC NESEZDANÉHO SOUŽITÍ	17
2.2 SPOLEČNÉ FINANČNÍ PROSTŘEDKY	17
2.3 SPOLEČNÉ BYDLENÍ.....	18
2.4 VÝCHOVA DĚTÍ	18
3 TYPOLOGIE NESEZDANÉHO SOUŽITÍ	20
3.1 TYPOLOGIE DLE MOŽNÉHO	21
3.1.1 Forma vyhraněná.....	21
3.1.2 Forma přechodná.....	21
3.2 TYPOLOGIE DLE RABUŠICE.....	21
3.3 TYPOLOGIE DLE BUMPASS A SWEET A DLE DANY HAMPLOVÉ	22
4 SOUČASNÁ SITUACE	24
4.1 MEZINÁRODNÍ SROVNÁNÍ.....	25
II PRAKTICKÁ ČÁST	28
5 NÁZORY NA NESEZDANÉ SOUŽITÍ Z POHLEDU STUDENTŮ SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKY	29
5.1 VÝZKUMNÝ PROBLÉM	29
5.2 CÍLE VÝZKUMU A VÝZKUMNÉ OTÁZKY.....	29
5.3 FORMA VÝZKUMU A METODA SBĚRU DAT	30
5.4 VÝZKUMNÝ SOUBOR	31
6 VLASTNÍ VÝZKUM	32
6.1 OBECNÉ INFORMACE O RESPONDENTECH	32
6.2 POHLED STUDENTŮ SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKY NA SOUČASNÉ MANŽELSTVÍ	36
6.3 PREFEROVANÁ FORMA PARTNERSKÉHO SOUŽITÍ U STUDENTŮ SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKY	39
6.4 MOTIVACE STUDENTŮ SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKY K VOLBĚ NESEZDANÉHO SOUŽITÍ.....	44
6.5 NÁZORY STUDENTŮ SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKY NA VÝCHOVU DĚTÍ V NESEZDANÉM SOUŽITÍ	46
6.6 NÁZOR STUDENTŮ SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKY NA FINANČNÍ HOSPODAŘENÍ V NESEZDANÉM SOUŽITÍ	50
7 DISKUZE	53
ZÁVĚR	56
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	57

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	59
SEZNAM GRAFŮ	60
SEZNAM PŘÍLOH.....	61
PŘÍLOHA P I: TABULKY ABSOLUTNÍ A RELATIVNÍ ČETNOSTI.....	62
PŘÍLOHA P II: DOTAZNÍK	70

ÚVOD

Pro svou bakalářskou práci jsem zvolila téma *Názory na nesezdané soužití z pohledu studentů sociální pedagogiky*. V první kapitole teoretické části čtenáře seznamuji s vývojem rodiny od její tradiční formy až po rodinu postmoderní. Během tohoto vývoje nedošlo ke změnám pouze v pojetí rodiny, ale řada se jich udála také ve společnosti samotné. Od poloviny dvacátého století dochází v evropské společnosti ke změnám, které mění mnohé lidské hodnoty. Rozvíjí se technologie, dochází k industrializaci a modernizaci a také vznikají feministická hnutí, jenž usilují o změnu postavení ženy jak ve společnosti, tak i v rodině. Oproti dřívějšímu lpění na rodinných poutech a pevném zázemí se lidské hodnoty mění spíše k individualistickému přístupu zaměřenému především na sebenaplnění jedince. Manželství ztrácí svůj tehdejší význam a oproti tomu dochází k zvyšování počtu rozvodů a k pozdějšímu uzavírání sňatků. Jedním z nových trendů, jenž se v souvislosti se změnou společenských hodnot objevuje, je nesezdané soužití, které se stává moderní variantou partnerského vztahu a je preferováno především mladou generací, která neshledává jako důležité svůj vztah formálně stvrzovat. Druhá kapitola je zaměřena na vymezení pojmu nesezdané soužití a seznamuje čtenáře blíže s tímto rostoucím trendem a jeho právními aspekty. Třetí kapitola uvádí některé vybrané typologie nesezdaného soužití, a to nejen z řad českých autorů a předkládá čtenáři rozmanitost vnímání tohoto trendu. Poslední čtvrtá kapitola přináší informace o současné situaci nesezdaného soužití jak u nás, tak i v jiných zemích.

Praktická část přináší výsledky, které vzešly z uskutečněného výzkumu, jenž proběhl dotazníkovou metodou a svým zaměřením se týkal studentů sociální pedagogiky na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Hlavním cílem výzkumu bylo zjistit, jaký názor studenti sociální pedagogiky zaujímají vůči trendu nesezdaného soužití, jakožto osoby studující obor, který se úzce dotýká významu rodiny především pro výchovu dětí.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VÝVOJ RODINY V HISTORICKÉM KONTEXTU

Rodina je pojmem velmi rozmanitým a jeho definice se liší v závislosti na oblasti, ve kterém se používá, ale také v souvislosti s proměnlivými hodnotami, které jsou pro každou kulturu na světě jedinečné a jsou pro dané prostředí charakteristické. Taktéž se můžeme setkat s řadou pluralitních variant, jak definovat rodinu v závislosti na tom, která vědní disciplína se o definici rodiny pokouší. V současní době lze někdy pozorovat snahy o co nejširší vymezení pojmu rodiny tak, aby byl vhodný pro jakoukoliv formu soužití dvou a více lidí bez závislosti na mezigeneračním elementu, na přítomnosti dětí či na jakékoli institucionální vazbě (MPSV, 2017).

Pokud se zaměříme na definici rodiny, kterou nám nabízí sociologická sféra, dostaneme vymezení rodiny jakožto „obecně původní a nejdůležitější společenskou skupinu a instituci, která je základním článkem sociální struktury i základní ekonomickou jednotkou a jejímiž hlavními funkcemi je reprodukce trvání lidského biologického druhu a výchova, resp. socializace potomstva, ale i přenos kulturních vzorců a zachování kontinuity kulturního vývoje“. Je tedy zřejmé, že rodina je už od dávných dob neodmyslitelnou součástí společnosti. I přes řadu definic, které můžeme v mnoha odborných publikacích nalézt, se vždy dostáváme k tomu, že rodinu tvoří především rodiče a jejich děti. Avšak nebylo tomu tak vždy. Společně s vývojem společnosti a se změnami, které se v ní průběhu let udály, se značně změnilo uspořádání vztahů a hodnot v rodinném soužití. V následujících kapitolách si blíže uvedeme vývoj rodiny od její tradiční formy až po rodinu dnešní postmoderní společnosti.

1.1 Tradiční rodina

Tradiční rodina byla chápána především jako ekonomická jednotka, která přispívala ke stabilitě společnosti tím, že volba manželského partnera nebyla v rukou dětí, nýbrž v rukou jejich rodičů. Ti se zaměřovali především na to, aby měl uvažovaný partner vhodné společenské postavení a tím bylo zachováno i dobré postavení rodiny ve společnosti. S dětmi se počítalo především jako s pokračovateli rodinné tradice konajících v zájmu rodiny, kterým nenáležela možnost svobodného rozhodování. Jejich výchova nebyla spojena s láskou, ale dbalo se především na přínos pro rodinu a společné hospodaření (Možný, 2006).

Mezi další základní charakteristiky tradiční rodiny dle Možného patří taktéž její široká struktura a soužití více generací, přičemž role v rodině byly striktně vymezeny, hierarchizovány a vzájemně komplementární. Za největší autoritu byl považován muž, který byl živitelem rodiny. Zajišťování ekonomické stránky byla v této době výsada pouze mužů. Naopak role žen v rodině se vztahovala především na péči o domácnost a výchovu dětí. Vztah mužů a žen můžeme tedy definovat jako nerovnocenný. Mnohdy byly ženy brány jako mužům podřízené, což neznárodně narušovalo také jejich manželské soužití (Možný, 2006).

1.2 Moderní rodina

Postupnou proměnu tradiční rodiny na rodinu moderní můžeme datovat od konce 17. století. V průběhu 18. století se tento rodinný model začíná postupně měnit a dochází k přechodu ke zcela novému demografickému režimu. Tento nový demografický režim s sebou nesl mnoho změn, mezi které, jak Možný uvádí, můžeme řadit například zcela nový způsob organizace práce a především transformaci rodinného uspořádání (Možný, 2006).

Jak již bylo zmíněno, tradiční rodina se vyznačovala především silnějšími a širšími rodinnými pouty, které do jisté míry bránily rodinným příslušníkům k individualitě a nezávislosti. S transformací společnosti do industriální fáze, která s sebou nesla přesídlování rodin do měst za prací, dochází k postupnému zániku tradičního rodinného vícegeneračního modelu. Tento model byl postupně nahrazován modelem rodiny nukleární, tedy modelem soužití, při němž společnou domácnost sdílejí manžel, manželka a jejich děti (Možný, 2002).

V souvislosti s rozvíjejícím se průmyslem vyvstaly nové pracovní možnosti nejen pro muže, ale také pro ženy, které se na přelomu 19. a 20. století začaly angažovat v průmyslové pracovní sféře. Domácí práce, která do té doby byla pro ženu prioritní úlohou, se stává spíše přítěží, a to z toho důvodu, že na trhu práce nedisponovala žádnou hodnotou a způsobovala izolaci ženy od společenského dění. Taktéž postavení ženy na trhu práce nebylo příliš pozitivní. Jejich větší pracovní zatížení, které nebylo nijak kompenzováno výhodami ať už na trhu práce či v jiných oblastech, vedlo k většímu tlaku ženských hnutí, které se v tomto období hojně seskupovaly.

S rozmachem pracovní činnosti žen v průmyslové oblasti dochází ke změně statusu muže v rodině, který do té doby zastával pevně funkci živitele rodiny. Prestiž muže začala klesat a ve veřejném prostoru dochází ke stírání rozdílů mezi muži a ženami.

Taktéž u řízení sňatků dětí ze strany jejich rodičů dochází ke změně. Sňatky přestaly být určovány jinými zájmy než přáním snoubenců žít společně. Souhlas rodičů se sňatkem se stává pouze dodatečnou a formální záležitostí (Matoušek, 2003).

Dle Rabušice na konci 19. století dochází ke změně populačního chování, což s sebou nese upuštění od modelu rodiny s mnoha dětmi a dochází k přechodu k regulované reprodukci. Ideálem se stává rodina se dvěma dětmi. Po oslabení produkční funkce rodiny začaly postupně ztrácet naléhavost i další její základní funkce. Tam, kde byla rodina dříve nezastupitelná, převzali její funkci specialisté a formální organizace (Rabušic, 2001). Jak uvádí Možný, jedná se především o oblast školství, kde na místo rodiny v oblasti vzdělávání dětí nastupuje škola. Taktéž socializace dětí k respektování hodnot a správnému životnímu stylu již přestává být ovlivňována pouze ze strany rodiny a dochází k uplatňování vlivu masmédií. Rozrůstající se síť sociálních zařízení a větší dostupnost zdravotnické pomoci převzaly od rodiny péči o nemocné, staré a postižené členy rodiny a tím postupně dochází i k oslabení pečovatelské funkce rodiny (Možný, 2006).

1.3 Postmoderní rodina

Rodina postmoderního období, do kterého společnost dospěla, je od podoby moderní rodiny odlišitelná především řadou trendů, které je možno shrnout pojmem druhá demografická tranzice (Van de Kaa in Rabušic, 2001). Jedním z hlavních rysů zmíněných trendů je pokles plodnosti na úroveň hluboce pod hranici dřívějších výsledků. Tuto skutečnost lze připisovat posunu v normách a postojích populace, které obrací pozornost, jenž byla dříve věnována rodině a dětem, na sebe samu. Cílem postmoderní rodiny již není reprodukovat populaci, nýbrž uspokojovat citové potřeby partnerů nikoliv dětí. Tento fakt také ovlivňuje stabilitu moderních rodin, jejichž podpůrnými body se stávají především city mezi partnery (Matoušek a kol., 2003). Do popředí se dostávají hodnoty individualismu, které s sebou nesou potřebu sebenaplnění a seberealizace a také lpění na právech, které jedinci náleží (Rabušic, 2001).

K potřebám seberealizace a sebenaplnění se taktéž vztahuje potřeba nezávislosti, která vede k tomu, že stále více lidí dává přednost nesezdanému soužití před manželským svazkem. Také antikoncepce přestává být vnímána pouze jako prostředek ochrany před nechtěným těhotenstvím. Člověk v ní spatřuje možnost sebenaplňující volby, kdy dítě bude mít a především, zda ho vůbec bude mít. S tímto novým trendem přichází také odklon od dřívějších priorit párů, jejichž středobodem v životě bylo dítě a do popředí se začíná radit samotný pár a jeho dítě. Spolu s úpadkem manželství dochází k posunu tradičního způsobu rodinného soužití k různým pluralitním formám rodin a domácností. Všechny tyto skutečnosti na sebe dle Van de Kaa logicky navazují a dochází v rámci nich k proměně k demografickému individualismu (Van de Kaa in Rabusič, 2001).

Spolu s nastalou diverzitou rodinných vzorců, můžeme zaznamenat také rozmanitost pozic, jež mohou děti v rodině zastávat (Wyness, 2006). Děti v postmoderním diskurzu dostávají prostor k tomu, aby se i ony projevovaly jako určité individuality a již nejsou pouze nezávislými pasivními objekty socializace, ale stávají se aktivními participanty ve světě dospělých. Tento fakt vede k postupnému boření staré hierarchie v rodině, kdy rodič byl pro dítě bezmeznou autoritou a odděluje hranice mezi dospělými a dětmi. Autorita rodiče se v postmoderní rodině takřka vytrácí a vztah mezi ním a dítětem nabývá v symbolické rovině téměř partnerského vztahu, přičemž samotný rodič přenáší dohled nad hranicemi svých potomků na bedra pedagogů (Rabušicová, Rabušic in Mareš, Potočný, 2003). Zásadní vliv výchovy rodičů je tedy významně oslaben a ve větší míře ho přebírá kromě již zmíněného sektoru školství také vrstevnická skupina a masmédia. V závislosti na těchto skutečnostech a měnícím se postavení dítěte i přístupu jeho zástupců a společnosti obecně, můžeme hovořit o takzvané adultifikaci či mizejícím dětství (Postman, 1983).

Podoba rodiny, do které společně se změnami, jež se ve společnosti udály dospěla, lze dle Možného shrnout následovně. Struktura postmoderní rodiny již není pevně dána, naopak je proměnlivá a pro každou rodinu individuální. Individuálního charakteru nabývají taktéž role v rodině, přičemž autorita rodičů je velmi slabá.

2 NESEZDANÉ SOUŽITÍ

Termín nesezdané soužití nebo také nesezdaná kohabitace se výrazně začíná objevovat od konce šedesátých let v západních zemích v souvislosti s proměnami populačního chování (Rabušic, 2001). „Jedná se o formu soužití dvou jedinců opačného pohlaví, kteří žijí ve svazku podobném manželství, mají spolu intimní sexuální vztahy, společně bydlí a společně hospodaří, avšak nejsou oficiálně sezdáni.“ (Rabušic, 2001). Nejde tedy, jak již bylo zmíněno, o jev nový či neznámý, ovšem nelze říci, že jde o způsob partnerského soužití, který byl společností vždy pozitivně přijímán. Dle Rabušice bylo nesezdané soužití dříve označováno dokonce za deviantní chování (Rabušic, 2001). V současné době lze zaznamenat nárůst volby tohoto typu soužití a také změny postojů veřejnosti, která začíná kladně přijímat tento narůstající trend (Vítečková, Brabcová, 2010).

Zatímco ve světě, především v západních zemích, dochází k upřednostňování tohoto moderního typu soužití před svazkem manželským již od konce 60. let, v naší společnosti se začíná rozšiřovat společně s poklesem sňatečnosti, nárůstem rozvodovosti a zvyšováním porodnosti mimo manželství teprve od počátku let devadesátých (Vítečková, Brabcová, 2010). Tato alternativní forma soužití se stává běžnou, a to nejen mezi nevěřícími, nýbrž nachází zastoupení i u mladých věřících, a to i přes skutečnost, že v rámci církve je toto soužití považováno a označováno za nemorální (Šmolka, 2002).

Teorií, které se snaží objasnit důvody rozmachu nesezdaného soužití najdeme nepřeborné množství. Jedním z nich může být skutečnost, že se jedná o soužití, které umožňuje značný pocit individuální svobody a je orientováno na seberealizaci obou partnerů (Sinlgy, Rabušic, Možný in Vítečková, Brabcová, 2010). Další možný pohled na rozšíření nesezdaného soužití nabízí Hamplová, která poukazuje na změnu objektivních podmínek, které se stávají poměrně pestré, především co se situace na pracovním trhu týče a lidé tak mají na výběr z širší škály možností, než tomu bylo doposud (Hamplová in Vítečková, Brabcová, 2010). Dle názoru, se kterým přichází Rabušic, nesezdané soužití nahrazuje tzv. fázi námluv, což má souvislost se změnou tradičního vzorce cesty do manželství, ve kterém právě fáze námluv předcházela sňatku. Vzhledem k faktu, že sex již není podmíněn manželstvím, se zvyšuje také počet dětí, které se rodí nesezdaným párům (Rabušic, 2001).

V rámci řady výzkumů zaměřených na tento typ alternativní formy soužití, se často setkáváme s otázkou: „Kdo jsou lidi, kteří do sezdaneho soužití vstupují?“ Dle výsledků posledních výzkumů se nám dostává odpovědi, že mezi lidi, kteří nejčastěji volí typ nesezdaného soužití patří především vysokoškolská studenti, a to jak muži, tak i ženy. Ovšem tento fakt platí ve většině případech pouze do doby, než ukončí své studium, což bývá zpravidla ve věku 26 let. Vzhledem k tomu, že po skončení studia častěji vstupují do manželství lze předpokládat, že nesezdané soužití volí jako dočasnou formu partnerského života (Kohoutková, 2013).

2.1 Legislativní rámec nesezdaného soužití

Nesezdané soužití není právně nikterak upraveno a na rozdíl od rozvodu manželství z něj neplynou žádné zákonem dané důsledky. Ve veřejném právu se můžeme pro aktéry nesezdaného soužití setkat s označením „druh“ a „družka“. Ty zákon vymazuje jako „osoby odlišného pohlaví, které spolu dlouhodobě žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby.“ S těmito termíny se lze setkat například v právních odvětvích práva trestního či v zákoně o statní sociální podpoře.

2.2 Společné finanční prostředky

Osobám, jež si zvolily tento druh společného soužití, nevzniká žádné společné vlastnictví majetku. I přes skutečnost, že spolu tyto osoby sdílejí společný byt a žijí spolu ve faktickém svazku (sdílejí společné bydlení, společně se starají o byt apod.), nabývají majetek zpravidla odděleně, tedy každý do svého vlastnictví. Alternativou spolupodílení se na vlastnictví majetku může být takzvané podílové spoluvlastnictví, při kterém platí stejná práva, která udává zákon 89/2012 Sb., občanský zákoník, pokud si druh a družka na základě společné domluvy neujednají práva na společný majetek rozdílně, než je v zákoně dáno. V případě úmrtí druhá nebo družky pojednává zákon o dělení majetku dvěma způsoby, mezi které se řadí sepsání závěti či dědické smlouvy nebo v případě druhém o majetkovém vyrovnání pomocí takzvané podpůrné posloupnosti, podle které se dědění řídí (MUJ-PRAVNIK.CZ, 2015).

V případě úmrtí jednoho z partnerů jsou nesezdaní dle zákonné posloupnosti řazeni do druhé a třetí třídy dědiců zemřelého, ovšem za předpokladu, že před smrtí druhá či družky spolu žili nejméně rok ve společné domácnosti a oba se podíleli na péči o ni.

V zásadě druh či družka mohou dědit pouze tehdy, nemá-li zemřelý druh dítě z důvodu, že není možné vynechat tzv. neopomenutelné dědice, jimiž jsou děti a jejich potomci. Je-li zemřelý bezdětný, je možné přenechat celý majetek či jeho dílčí část v závěti pozůstalému druhovi či družce (zákon č. 89/2012 Sb.).

2.3 Společné bydlení

Se vznikem manželského svazku vzniká taktéž právo na společné bydlení v domě či bytě, který byl ve vlastnictví jednoho z manželů. V případě, že dům či byt byl v nájmu jednoho z manželů, vzniká spolu s manželstvím povinnost podílet se na nájmu společně (Tomešová, 2015). U nesezdaného soužití se však s tímto typem fungování nesetkáme, a to především z důvodu, že nelze jednoznačně určit, kdy nesezdané soužití vzniká. I přesto osoby žijící v nesezdaném soužití mají možnost sepsání nájemní smlouvy, díky níž nabývají oba práv nájemce z nájemní smlouvy a zákona (Tomešová, 2015).

2.4 Výchova dětí

Postavení dětí, ať už narozených do manželství či do nesezdaného svazku se zásadně neliší. Tato skutečnost je dána Listinou základních práv a svobod, která dodržování tohoto přístupu k dětem bezpodmínečně udává a taktéž jej zaručuje. Práva a povinnosti rodičů jsou tedy stejná bez ohledu na to, v jakém svazku spolu žijí (Tomešová, 2015). Dítě, ať už narozeno do manželství či mimo něj, má své práva a rodiče vůči němu mají dané povinnosti, mezi které se dle § 858 občanského zákoníku řadí: „péče o dítě, zahrnující zejména péči o jeho zdraví, tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj, ochrana dítěte, udržování osobního styku s dítětem, zajišťování jeho výchovy a vzdělání, určení jeho bydliště, zastupování a spravování jeho jmění.“

Výrazné změny v postavení manželů a osob žijících v nesezdaném soužití nastávají v případě osvojení dítěte. Účelem osvojení je vznik úplné rodiny, ve které spolu budou žít muž a žena v manželském svazku a podílet se spolu na řádné výchově dětí. V rámci dosažení tohoto cíle hovoří ustanovení zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník § 800 odst. 2 společně s ustanovením § 832 odst. 1 zcela jednoznačně, že společné osvojení dítěte je možné pouze manžely (Tomešová, 2015).

Určité rozdíly mezi postavením partnerů v nesezdaném soužitím a osob ve svazku manželském nastávají také v případě ukončení vztahu, ve kterém zastávali společně roli rodičů nezletilého dítěte. Rozvod manželství má na rozdíl od ukončení nesezdaného vztahu poměrně jasná a pevná pravidla, přičemž pozornost zákonu je soustředěna při rozvodu manželství především na ochranu nezletilého dítěte. Dle občanského zákoníku není možné manželství rozvést do doby, nežli nebude rozhodnuto o poměrech dítěte v době po rozvodu jeho rodičů. V případě ukončení vztahu, ve kterém spolu nebyly osoby ve svazku manželském, nejsou bývalí partneři po rozchodu nuceni žádným způsobem upravovat svá práva a povinnosti vážící se k dětem a jejich další podílení se na výchově je založeno pouze na vzájemné dohodě (Tomešová, 2015).

3 TYPOLOGIE NESEZDANÉHO SOUŽITÍ

Ve společnosti je možno se setkat s mnoha různorodými pojmy označujícími nesezdané soužití. Lze jednoduše říci, že nesezdané soužití je: „forma soužití dvou jedinců opačného pohlaví, kteří žijí ve svazku podobném manželství, to znamená, že mají spolu intimní sexuální vztahy, společně bydlí a společně hospodaří, avšak nejsou oficiálně sezdáni“ (Rabušic, 2001). Pro partnerské soužití, ve kterém nejsou partneři ve svazku manželském, existuje však škála různých označení jako například „společné soužití“, „konsenzuální svazek“, „manželství na zkoušku“ či „manželství bez dokladů“. I přes tuto variabilní škálu označení se nejvíce jak u nás, tak i ve světě, ujal název nesezdané soužití nebo také nesezdaná kohabitanace (Rabušic, 2001). Často se můžeme setkat také s označením „život na psí knížku“, který použila ve své stejnojmenné publikaci Dana Hamplová a jenž se odvíjí od stále více rostoucího trendu přivádět děti do nesezdaných svazků (Hamplová, 2007).

V některých případech partneři volí nemanželské soužití pouze jako tzv. předstupeň manželství, který je možno přirovnat k zasnoubení bez oficiality, která tento životní krok doprovází. Tento typ můžeme nazvat jako „manželství na zkoušku“, kdy partneři volí tuto formu soužití jako možnost se vzájemně důkladně poznat před případným vstupem do manželství a vyhnout se eventuálnímu chybnému rozhodnutí při volbě svého životního partnera. Ačkoli nesezdané soužití si řada lidí volí především pro větší osobní svobodu a možnost okamžitého rozchodu bez formalit, které doprovázejí rozvod, je pro tento vztah taktéž charakteristická sounáležitost a úzké partnerské vazby. Velký význam v předmanželském vztahu také zastává sexuální věrnost (Textor, 1990).

Zejména u mladých lidí jsou typická tzv. předmanželská soužití, která můžeme přirovnat k určité fázi chození, kdy tento vztah zpravidla směřuje svým vývojem buďto ke svatbě anebo k rozchodu. Impulsem pro uzavření manželství bývá zpravidla těhotenství. Taktéž se můžeme setkat s určitým typem soužití, který volí především lidé ze sociálně slabých vrstev a taktéž lidé rozvedení či ovdovělí, kteří již mají s manželstvím zkušenosti, ale z různých důvodů neuvažují o opětovném vstupu do manželského svazku (Chaloupková, Šalamounová, 2004).

Dalším důvodem vedoucím k preferenci nesezdaného soužití může být taktéž nízký věk osob, popřípadě špatná finanční zajištěnost. V mnoha případech dochází k

rozhodnutí, vstoupit do manželství s příchodem dítěte. Z tohoto důvodu lze tvrdit, že na významu utrpělo v posledních letech pouze manželství, nikoliv rodina samotná (Textor, 1990).

Z hlediska typologie nesezdaného soužití se můžeme setkat s řadou vymezení od různých autorů. V následujících kapitolách si některá z nich uvedeme.

3.1 Typologie dle Možného

Možný nesezdané soužití, nebo jinak řečeno kohabitaci, definuje jako „společné bydlení, pravidelný sexuální život, společné hospodaření a společné projekty do budoucna“. Tento svazek je dle něj charakterizován formou vyhraněnou a formou přechodnou (Možný, 2001).

3.1.1 Forma vyhraněná

Mezi vyhraněné formy nesezdaného soužití Možný řadí 3 typy soužití a to: faktické manželství, snoubenecké soužití a soužití svobodných mladých párů.

V případě faktického manželství se jedná o svazek, ve kterém spolu partneři společně žijí, ale jejich vztah není stvrzen sňatkem. Snoubenecké soužití Možný vymezuje jako typ soužití, které se po určité době kdy spolu partneři žijí v nesezdaném soužití mění v manželství. Posledním typem, který Možný zařazuje do forem vyhraněných je Soužití svobodných mladých párů. Tento typ soužití se na rozdíl od předešle zmíněného vyznačuje tím, že budoucnost partnerů nesměřuje k uzavření sňatku i přesto, že jsou rozhodnuti spolu žít a vychovávat děti (Možný, 2001).

3.1.2 Forma přechodná

Do formy přechodné Možný zakomponoval pouze jeden typ soužití a tím je Soužití rozvedených. Popisuje jej jako krátkou kohabitaci, která směřuje k transformaci do jedné z předešle zmíněných skupin ve formách vyhraněných (Možný, 2001).

3.2 Typologie dle Rabušice

Další typologii nesezdaného soužití nám přináší Rabušic, dle kterého lze hovořit o čtyřech podobách nesezdaného soužití, mezi které řadí: soužití porozvodové, soužití snoubenecké, soužití dočasné a soužití namísto manželství.

Soužití porozvodové, jak již název napovídá, je soužití dvou lidí, kteří si prošli rozvodem a lze předpokládat, že důsledkem negativní zkušenosti s manželstvím nemají motivaci k uzavření nového sňatku.

Soužití snoubenecké je charakteristické pro ty partnery, kteří v budoucnu zamýšlejí svůj vztah stvrdit sňatkem.

Třetí zmíněný typ, tedy typ soužití dočasného, je charakteristický pro páry, kteří nemají mnoho milostných či sexuálních zkušeností a prozatím nepomýšlejí na uzavření sňatku. Není ovšem vyloučeno, že tento typ soužití bude završen manželstvím. Taktéž může dojít k rozpadu kohabitace a navázáním na vztah další. Typ dočasného soužití také může imponovat lidem v době po rozvodu, kteří nechtějí být sami, ale také nepomýšlejí na nové manželství. Proto shledávají jako vhodnou alternativu, najít si partnera či partnerku dočasně, ovšem ani v tomto případě není vyloučeno završení vztahu manželstvím.

Posledním uvedeným typem je soužití namísto manželství, které jak Rabušic uvádí, je „forma vztahu rozvinutého skandinávského typu“ (Rabušic, 2001). Tento typ, jak již z názvu vyplývá, je charakteristický rozhodnutím dvou mladých lidí žít spolu v nesezdaném soužití, které si zvolili namísto manželství (Rabušic, 2001).

3.3 Typologie dle Bumpass a Sweet a dle Dany Hamplové

Jedněmi z amerických autorů, kteří se zabývali nesezdaným soužitím jsou Bumpass a Sweet, kteří v rámci svých výzkumů zaměřených na tuto problematiku zjistili, že lidí vnímají nesezdané soužití třemi pohledy. První názor vymezuje kohabitaci jako vztah dvou lidí, který zpravidla přetrvává přibližně dva roky a poté končí buď rozchodem, nebo vstupem do manželství. V případě, že dojde k vyvrcholení vztahu v podobě uzavření sňatku, lze hovořit o dalším typu, který je definován jako předstupeň manželství. Třetí alternativou kohabitace je dlouhotrvající nesezdaný vztah, který nebude v budoucnu završen ani manželstvím, ani ukončen rozchodem (Brown, Booth, 1996).

Poslední uvedená typologie kohabitace vychází ze článku Marriage and Cohabitation „Qualitative Differences in Partnership Arrangements“. Zde D. Hamplová uvádí dvě jednoduchá rozdělení, která jsou velmi podobná výše zmíněným typologiím. Jedná se o kohabitaci, ve které partneři mají v budoucnu úmysl svůj vztah stvrdit manželstvím. Oproti

tomu druhým typem je kohabitace, ve které není předpoklad a úmysl v budoucnu stvrzovat sňatek manželstvím (Hamplová, 2002).

4 SOUČASNÁ SITUACE

V současné době je možno pozorovat nárůst preference nesezdaného soužití před manželstvím. Tento proces započal již v 70. letech, kdy tehdejší generace začala ve velké míře preferovat právě nesezdané soužití. Čím více se stával tento typ partnerství častější, tím více také docházelo k různým strategiím uvnitř vztahu. Nesezdané soužití v posledních letech ztrácí charakter pouhého předstupu k manželství a dochází k stálejšímu pojetí této alternativy vztahu jakožto rovnocennému typu soužití k tradičnímu manželství. Od 90. let nastává prudký pokles uzavírání sňatků, přičemž nízká sňatečnost je jev, který se u nás drží i v posledních letech (Pyloncyová, Šťastná, 2011). Hlavním motivem bylo partnera lépe poznat a vztah s případným životním partnerem tzv. otestovat. U těch, kteří uzavřeli i přes rostoucí trend nesezdaného soužití sňatek bez tzv. zkoušky, hrála rozhodující roli především víra, morálka a zodpovědnost (Hamplová, Pikalová in Kuchařová, 2017).

Mladí lidé spolu chtějí žít nejprve ve společné domácnosti a od společného partnerského života očekávají především radost a životní spokojenost, lepší zázemí pro sexuální život a v neposlední řadě taktéž zlepšení svých finančních poměrů. Vidina lepšího finančního zázemí převažuje spíše u žen, muži na rozdíl od nich bojují spíše s obavou zhoršení finanční situace, což může vyplývat jednak z tradičního rozdělení rolí v rodině, a tedy předpokladu muže jako živitele rodiny, ale také z faktu, že muži častěji sdílejí déle společnou domácnost s rodiči, což pro ně nepředstavuje náročnou finanční zátěž (Svobodová in Kuchařová, 2017).

Z hlediska vzdělání si vybírají oproti ostatním koresidenční vztahy především vysokoškolští studenti a studentky, a to jak nesezdané soužití, tak přímý vstup do kohabitanace. Na základě dat, které jsou nám známy z řady výběrových šetření lze říci, že v pojetí nesezdaného soužití existují rozdíly mezi různými vzdělanostními skupinami (Kuchařová, 2017). Osoby s vyšším vzděláním vyhledávají nesezdané soužití především v nižším věku. Lze předpokládat, že důvodem k těmto životním strategiím je délka studia, která u vysokoškolských studentů trvá zpravidla do věku 26 let a tím dochází k pozdějšímu nástupu na pracovní trh nežli u lidí s nižším vzděláním (Marhánková, Kreidl, 2012). S rostoucím věkem se však rozdíly mezi těmito dvěma skupinami lidí stírají. Lze tedy říci, že osoby mladší 30 let s vysokoškolským vzděláním si volí nesezdané soužití pouze jako dočasnou alternativu vztahu a později uzavírají sňatek (Kuchařová, 2012).

V posledních dvou desetiletích se výrazně změnila struktura nesezdaných partnerů. V roce 1991 byl zjištěn nejnižší podíl nesezdaných soužití, a to u lidí ve věku od 15 do 29 let a maximální naopak u věkové skupiny 40 až 49 let. O deset let později byl zaznamenán výrazný posun k mladším věkovým skupinám, ovšem o nejméně výraznějším posunu lze hovořit v roce 2011, kdy počet nesezdaných soužití dosáhl více než pětinasobku oproti roku 1991 (Kuchařová, 2017).

Z hlediska výskytu nesezdaného soužití plyne skutečnost, že je více zastoupeno ve větších městech. Konkrétněji lze hovořit o výrazném zastoupení především v oblasti severních a severozápadních Čech. Tato skutečnost lze skrze skutečnosti, které byly popsány výše, přičíst nižší úrovni vzdělanosti a na to navazující vysoké míry nezaměstnanosti. V neposlední řadě můžeme také hovořit o menším počtu lidí, jenž se hlásí k náboženskému vyznání, což je také faktor, který volbu partnerského vztahu mnohdy ovlivňuje. Opačných výsledků se nám dostává z kraje Vysočina, Zlínský a Jihomoravský (CZSO, 2014).

4.1 Mezinárodní srovnání

Oblast nesezdaného soužití je typická svou rozmanitostí a rozdíly v rámci toho, jak je k této alternativě vztahu v různých částech světa přístupováno. Především mezi státy severní a jižní oblasti lze pozorovat odlišné nahlížení na trend nesezdaného soužití, než je tomu kupříkladu v České republice a zemích jižní a východní Evropy. Nesezdané soužití je čím dál více rozšířeno v severovýchodních zemích, kde mělo vždy velké zastoupení. Zvláště je typické pro mladé bezdětné páry a je vnímáno jako běžná forma partnerského vztahu, která je na rovnocenné úrovni s manželstvím (EUROPA, 2010). Oproti tomu minimální počet výskytu nesezdaného soužití můžeme pozorovat ve státech jižní a východní Evropy.

I přesto lze říci, že nesezdané soužití je ve vyspělých zemích velmi populární a jedná se o stále více se rozšiřující trend. Přesné statistiky o tomto jevu bohužel neexistují z důvodu, že se nejedná o předmět statistické evidence. Údaje o nesezdaném soužití ovšem můžeme získat z řady sociologických a demografických průzkumů, u kterých ovšem musíme počítat s určitou mírou nepřesnosti (Rabušic, 2001). Jedním ze zdrojů, které nám přinášejí informace o alternativních formách života je sčítání obyvatel, které je ovšem založeno na zjišťování informací podle trvalého bydliště a z tohoto důvodu musíme počítat

s jistou mírou nepřesné evidence, neboť data sčítání zaznamenávají pouze páry, kde disponují oba partneři společným bydlištěm.

Z těchto důvodů je obtížné údaje o nesezdaném soužití mezinárodně srovnávat, i přesto lze říci, že mezi státy, ve kterých je kohabitace rozšířena nejvíce se řadí Švédsko a Norsko, ve kterých mezi nesezdaným soužitím a manželstvím neexistují téměř žádné rozdíly. Velké procento nesezdaných svazků náleží i dalším severským státům jako je Dánsko, Finsko, Norsko. Mezi protipólné země, tedy země s nejnižším počtem výskytu nesezdaných soužití, můžeme zařadit například Španělsko, Portugalsko, Itálii či Slovensko, tedy země jižní Evropy. Oproti Dánsku, které zastává jedno z prvních míst v počtu nesezdaných soužití, se na opačném pólu nachází Slovensko, které figuruje s nejnižším počtem nesezdaných svazku na jednom z posledních míst žebříčku. V těchto zemích ovlivňuje častější vstupování do manželství především větší hodnota náboženství. Mezi zeměmi, které zastávají vrchol pomyslného žebříčku srovnávání, nalezneme země jako Německo, Nizozemsko, Velkou Británii či Ameriku, které vykazují hodnoty nesezdaného soužití ve střední úrovni (Rabušic, 2001).

Dle výsledků z neaktuálněji uskutečněného sčítání lidu z roku 2011 vyplývá, že více, než polovina obyvatel starších dvaceti let, konkrétně se jedná o 52,8 % obyvatel České republiky, se řadí k obyvatelům se statusem ženatý/vdaná. Oproti tomu čtvrtina obyvatel České republiky deklaruje ke skupině osob, která prozatím neuzavřela sňatek či registrované partnerství. Rozvodovostí se Česká republika řadí v kontextu zemí EU mezi státy, které si drží prvenství v počtu rozvedených osob. Hodnotami rozvodovosti přesahuje Českou republiku pouze Lotyšsko a Estonsko (EUROPA, 2015).

Informace ze sčítání lidu 2011 také ukazují, že v porovnání s ostatními zeměmi Evropské unie nedosahuje Česká republika jedné z vedoucích pozic v počtu zastoupení nesezdaných soužití. Zatímco v České republice se jednalo konkrétně o 5,7 % osob starších dvaceti let, což je přepočteno na konkrétní počet obyvatel 473 420 obyvatel České republiky k datu 2011, v případě EU šlo o 8,8 %. Nejvíce u nás k této alternativní formě soužití inklinovaly dle výsledků osoby ve věku 20-24 let, tato věková skupina tvořila ze dvou třetin právě nesezdaný svazek (EUROPA, 2015).

I přesto, že Česká republika nepatří mezi země, ve kterých je kohabitace vnímána téměř srovnatelně s manželstvím, lze říci, že přinejmenším v určité etapě života se stává

masově přijímanou alternativou vztahu a pro některé lidi plní náhradní roli manželství (Marhánková, Kreidl, 2013). Můžeme říci, že nesezdané soužití v některých případech především pro mladé lidi vyplňuje čas pro získání potřebné ekonomické stability a nezávislosti před vstupem do manželství. Taktéž je z vývoje populace a dle výsledků z mnoha sociologických výzkumů zřejmé, že předmanželská kohabitace se stává stále více přijímanou a novou formou kohabitace.

Jak z této závěrečné kapitoly plyne, nesezdané soužití není ve světě jevem novým, a především v severských zemích si našlo své zastoupení, jenž dovede plnohodnotně zastoupit manželství. V České republice se oproti tomu jedná o poměrně nový trend, ovšem velmi rychle si nachází své zástupce. Z výsledků výzkumů, které byly v posledních letech uskutečněny lze říci, že nesezdané soužití preferuje stále více nejen mladých lidí, ale i starší generací, která přestává věřit v pevnost a důležitost manželského svazku či se bojí do něj opětovně vstoupit. V dnešní době, která nabízí řadu možností lze předpokládat, že mladá generace bude stále více dávat přednost potřebě vlastního sebenaplnění a autonomy před uzavřením manželství a výchově dětí v tradiční rodině.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 NÁZORY NA NESEZDANÉ SOUŽITÍ Z POHLEDU STUDENTŮ SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKY

V předešlé teoretické části jsme si uvedli, jakými změnami prošla v průběhu let rodina a jak se změnil pohled lidí na její postavení ve společnosti. Taktéž jsme si definovali pojem nesezdané soužití a uvedli jsme si některé z řad typologií, které se k tomuto stále více rozvíjejícímu trendu dnešní doby vztahují. Neopomenuli jsme ani právní zakotvení tohoto typu soužití a shrnutí situace jak ve světě, tak u nás. Z informací, jež plynou z teoretické části, lze říci, že za posledních 50 let měly proměny, kterými společnost prošla velký vliv na rozšíření trendu nesezdaného soužití, a to především u mladých studujících osob. Následující kapitoly praktické části budou popisovat uskutečněný výzkum zaměřený na to, jaké názory na nesezdané soužití zastávají studenti sociální pedagogiky.

5.1 Výzkumný problém

Podle výzkumů uskutečněných od řady již zmíněných autorů jako například od Hamplové, Chaloupkové či Fialové je zřejmé, že trend nesezdaného soužití se rozvíjí především u lidí, jenž nemají k uzavření manželství dostatečné finanční prostředky, ale také se ve velké míře jedná o osoby, které jsou na cestě za vysokoškolským titulem, a právě nesezdané soužití shledávají jako vhodnou alternativu pro tuto životní etapu. Náš výzkumný problém se tedy zaměřuje na názory studentů sociální pedagogiky na nesezdané soužití.

5.2 Cíle výzkumu a výzkumné otázky

Jako hlavní cíl výzkumu jsme stanovili zjistit názory na nesezdané soužití z pohledu studentů sociální pedagogiky. Výzkumné šetření mělo za úkol zjistit názory studentů na rostoucí trend nesezdaného soužití a fungování partnerů v tomto typu partnerského vztahu. Dalším cílem bylo zjistit preference respondentů ve volbě svého budoucího vztahu a jakou vidí motivaci k volbě nesezdaného soužití. Dále jsme usilovali o to zjistit, jaký pohled mají respondenti na současné manželství a zda jej považují za plnohodnotné završením vztahu a jedinou adekvátní formu pro výchovu dítěte. Pro větší přehlednost uvádíme výzkumné cíle jednotlivě rozepsané:

Hlavní cíl

- Zjistit názory na nesezdané soužití z pohledu studentů sociální pedagogiky

Dílčí cíle

- Zjistit pohled studentů sociální pedagogiky na současné manželství
- Zjistit preferovanou formu partnerského soužití u studentů sociální pedagogiky
- Zjistit motivaci studentů sociální pedagogiky k volbě nesezdaného soužití
- Zjistit názory studentů sociální pedagogiky na výchovu dětí v nesezdaném soužití
- Zjistit názory studentů sociální pedagogiky na finanční hospodaření v nesezdaném soužití

Jednotlivé výzkumné otázky vyplývají z výše uvedených výzkumných cílů a jejich znění je následující:

- Jaký je pohled studentů sociální pedagogiky na současné manželství?
- Jaká je preferovaná forma partnerského soužití u studentů sociální pedagogiky?
- Jaká je motivace studentů sociální pedagogiky k volbě nesezdaného soužití?
- Jaké jsou názory studentů sociální pedagogiky na výchovu dětí v nesezdaném soužití?
- Jaké jsou názory studentů sociální pedagogiky na finanční hospodaření v nesezdaném soužití?

5.3 Forma výzkumu a metoda sběru dat

Výzkum byl realizován kvantitativní formou prostřednictvím dotazníku, jenž je pro tento typ výzkumu velmi často využívaným prostředkem sběru dat. Dotazník byl sestaven z 23. položek. Některé z nich umožňovaly respondentům volbu pouze jedné odpovědi, jiné naopak nabízely možností více. Dotazník taktéž obsahoval otázky, jejichž účelem bylo zjištění míry souhlasu či nesouhlasu s uvedenými výroky. Za účelem umožnit respondentům projevit individualitu a vlastní názor, byly některé otázky doplněny o možnost volby

položky *jiné*. U této odpovědi měli účastníci výzkumu možnost do volného textového pole vypsát vlastní odpověď.

Dotazník byl šířen jak pomocí online verze, tak i fyzickou formou mezi studenty v období jednoho měsíce. Celé znění dotazníků uvádíme k nahlédnutí v přílohách.

5.4 Výzkumný soubor

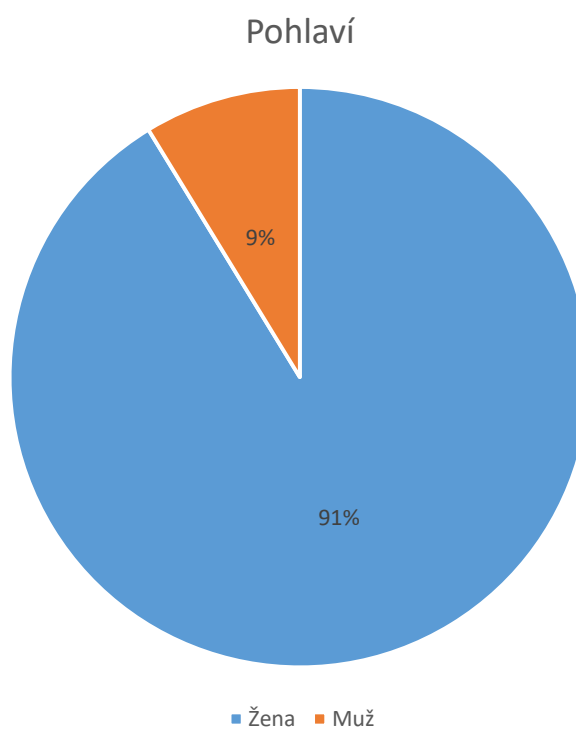
Výzkumný soubor tvořili studenti sociální pedagogiky prvních, druhých a třetích ročníků prezenční formy studia a studia navazujícího na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Celkový předpokládaný počet respondentů představoval 116 osob. Z celkového počtu se dotazníkového šetření skutečně zúčastnilo 109 respondentů, ovšem 6 dotazníků muselo být kvůli vynechaným odpovědím vyřazeno jako nepoužitelné. Daný výzkumný soubor byl vybrán vzhledem k určenému výzkumnému problému, kterým jsou názory právě studentů sociální pedagogiky na alternativu vztahu nesezdaného soužití.

6 VLASTNÍ VÝZKUM

6.1 Obecné informace o respondentech

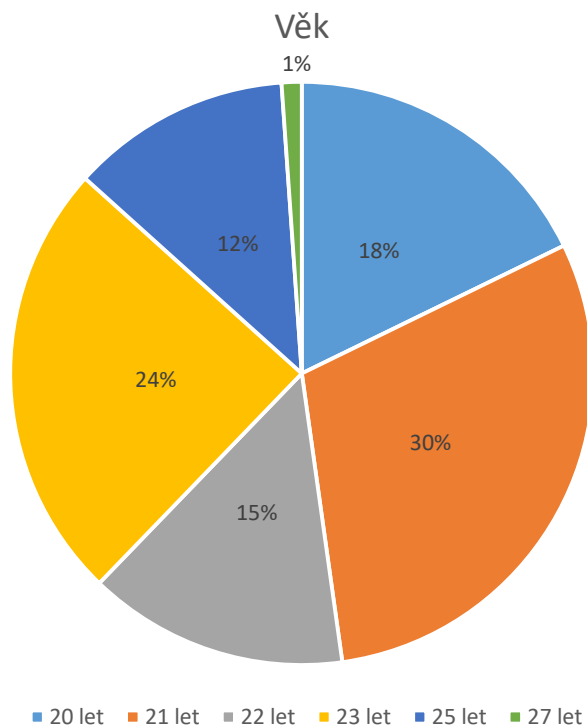
První část dotazníku obsahovala především otázky obecného charakteru, z kterých jsme získali informace o účastnících výzkumného šetření.

Výsledky první otázky ukazují, kolik mužů a žen se výzkumu zúčastnilo. Na první pohled je zřejmé, že výzkumný vzorek vykazuje jistou míru homogenity způsobenou převahou žen studujících sociální pedagogiku na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně oproti mužům. Jak z výsledků vyplývá, výzkumného šetření se zúčastnilo 91 % žen, kdežto muži tvoří pouhých 9 % z celkového počtu respondentů.

Graf 1 - Pohlaví

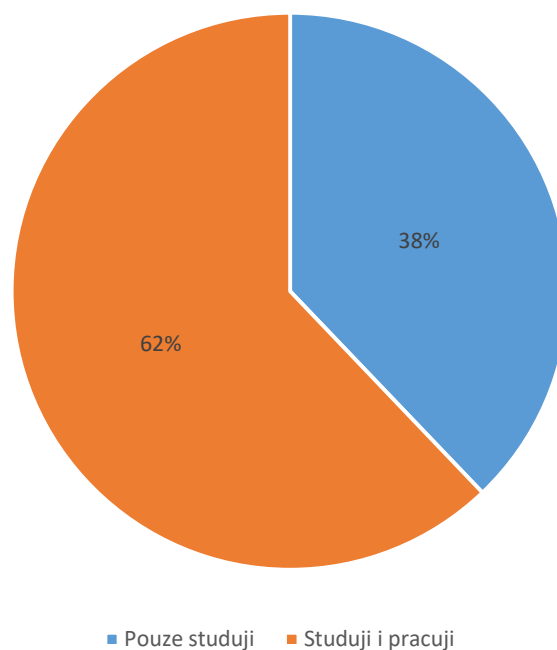
Druhá otázka podává informace o věkové struktuře respondentů. Výzkumného šetření se zúčastnili studenti od 20 do 27 let. Největší procento účastníků výzkumu tvořila věková skupina osob ve věku 21 let.

Graf 2 - Věk

Třetí otázka je zaměřena na ekonomickou aktivitu respondentů. Konkrétně jsme se ptali, zda jsou respondenti ekonomicky aktivní či zda se v současné době věnují pouze studiu. Z výsledků vyplývá, že větší část dotazovaných má vlastní ekonomický příjem a společně se studiem se věnuje také pracovní činnosti.

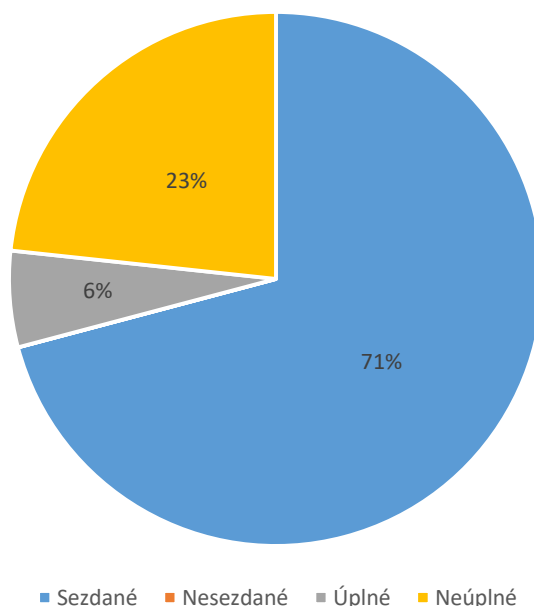
Jste ekonomicky aktivní?

Graf 3 – Ekonomická aktivita

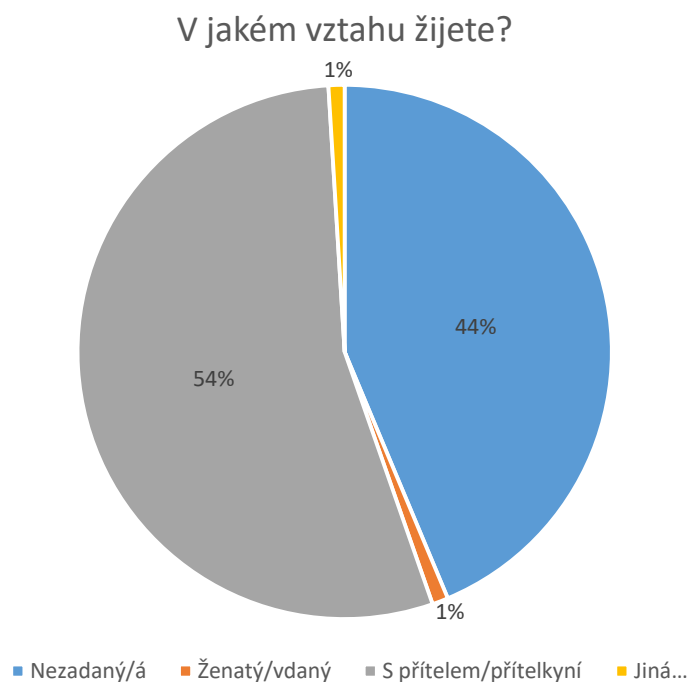
Čtvrtá otázka je zaměřena na rodinné prostředí, ze kterého respondenti pocházejí, konkrétně zda pocházejí z rodiny sezdané či nesezdané, rozvedené či neúplné. Výsledky ukazují, že největší část respondentů (71%) pochází z rodiny sezdané, přičemž z rodiny nesezdané nepochází nikdo z dotazovaných. Z rozvedené rodiny pochází 23 % respondentů a zbylých 6 % pochází z rodiny neúplné.

Z jaké rodiny pocházíte?

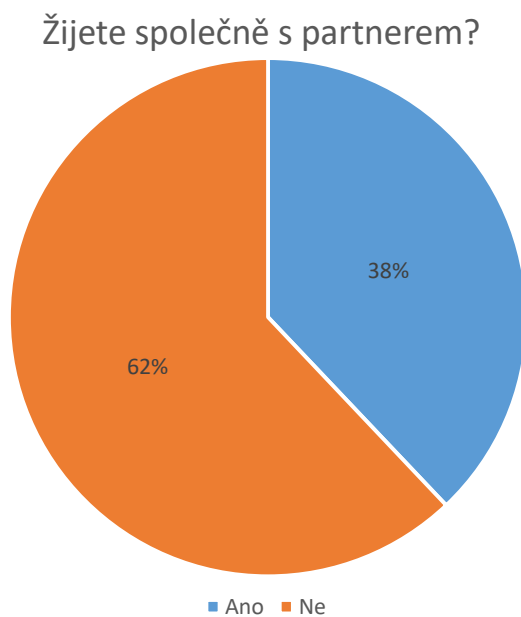
Graf 4 – Rodinný původ

V rámci páté otázky respondenti odpovídali, zda v současné době mají vztah či nikoli. Nabízené odpovědi byly doplněny o možnost volby položky *jiná*, která byla k této otázce přidána s ohledem na skutečnost, že v současné době se můžeme setkat s řadou alternativních způsobů života mladých lidí. Z výsledků vyplývá, že 54 % dotazovaných žije s přítelem či přítelkyní. Oproti tomu 44 % respondentů označilo možnost *nezadaný/á*. Pouhý jeden z dotazovaných žije ve svazku manželském a stejný počet dotazovaných, tedy jeden respondent, označil položku *jiná*. Tuto volbu specifikoval tím, že v současné době se přiklání k tzv. stylu života singles, který je charakteristický zejména pro mladou generaci. Jedná se o životní éru, která je ve velké většině dočasná a člověk, jenž si tento životní styl zvolí, často bydlí sám či se skupinou spolubydlících a svůj volný čas a peníze investuje především pro své vlastní potřeby (Klinenberg, 2012).

Graf 5 – Aktuální vztah

Šestá otázka byla určena pouze pro respondenty, kteří v předešlé odpovědi zvolili možnost, že v současné době mají přítele či přítelkyni, popřípadě žijí ve svazku manželském. V rámci této otázky jsme se respondentů dotazovali, zda žijí společně se svým partnerem. Větší procento respondentů zvolilo možnost, že v současné době se svým partnerem nežijí, konkrétně se jedná o 62 % dotazovaných. Zbýlých 38 % bydlí společně se svým partnerem či partnerkou. Na tuto otázku odpovídalo 58 respondentů z celkového počtu 103 dotazovaných.

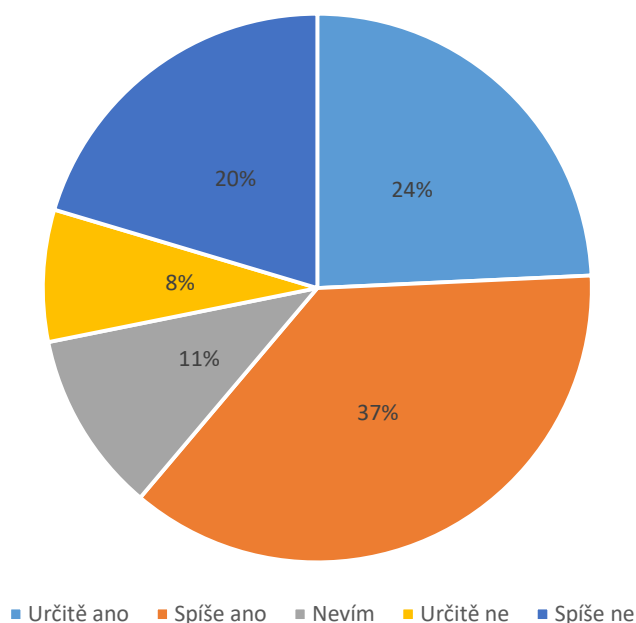
Graf 6 – Bydlení s partnerem

6.2 Pohled studentů sociální pedagogiky na současné manželství

Po úvodních otázkách se dostáváme k dalšímu bloku, který souvisí s prvním dílčím cílem, kterým jsme usilovali o to zjistit, jaký je pohled studentů sociální pedagogiky na současné manželství.

Zda spatřují respondenti manželství jako plnohodnotné završení vztahu, se ptáme prostřednictvím osmé otázky, z jejichž výsledků vyplývá, že nejvíce dotazovaných, konkrétně 37 %, zastává názor, že manželství spíše je plnohodnotným završením vztahu. K možnosti *určitě ano* se přiklání 24 % respondentů. Naopak jako krok, jenž není potřebný k završení plnohodnotného vztahu vnímá manželství 20 % dotazovaných, kteří se přiklonili k možnosti *spíše ne*, 8 % naprosto vylučuje, že by manželství bylo potřebné k tomu, aby byl jejich vztah s partnerem plnohodnotně završen. Odpověď *nevím* zvolilo 11 % respondentů.

Jste toho názoru, že manželství je završením plnohodnotného vztahu?

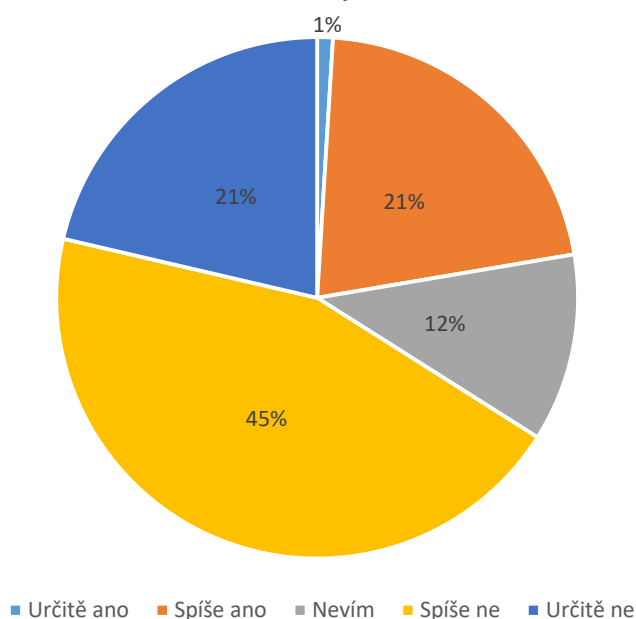

Graf 7 – Plnohodnotné završení vztahu

Devátou otázkou se respondentů ptáme, zda dle nich manželství omezuje osobní svobodu muže a ženy. Snaha zachovat si osobní svobodu a individualitu a nemuset se spoléhat na nikoho druhého, je v dnešní době u mladé generace čím dál více žádoucí, tím

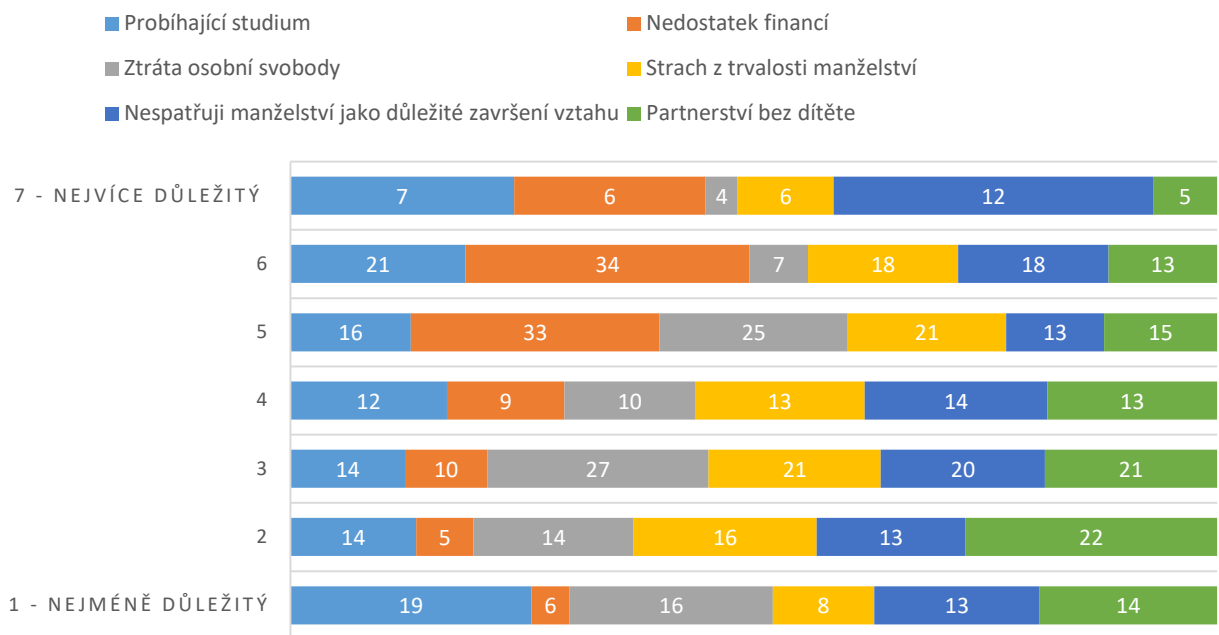
spíše v oblasti partnerských vztahů. Z výsledků vyplývá, že největší procento dotazovaných, tedy 45 %, spíše nevnímá manželství jako krok, který by jim omezoval osobní svobodu. U odpovědí *určitě ne* a zcela protipólné volby *určitě ano* se nám dostává shodných výsledků. Tyto položky zvolilo 21 % respondentů. K možnosti *nevím* se přiklonilo 12 % dotazovaných a jako čin, který určitě omezuje osobní svobodu muže a ženy vnímá manželství pouhý jeden respondent (1%).

Myslíte si, že manželství omezuje osobní svobodu muže a ženy?

Graf 8 – Omezení osobní svobody

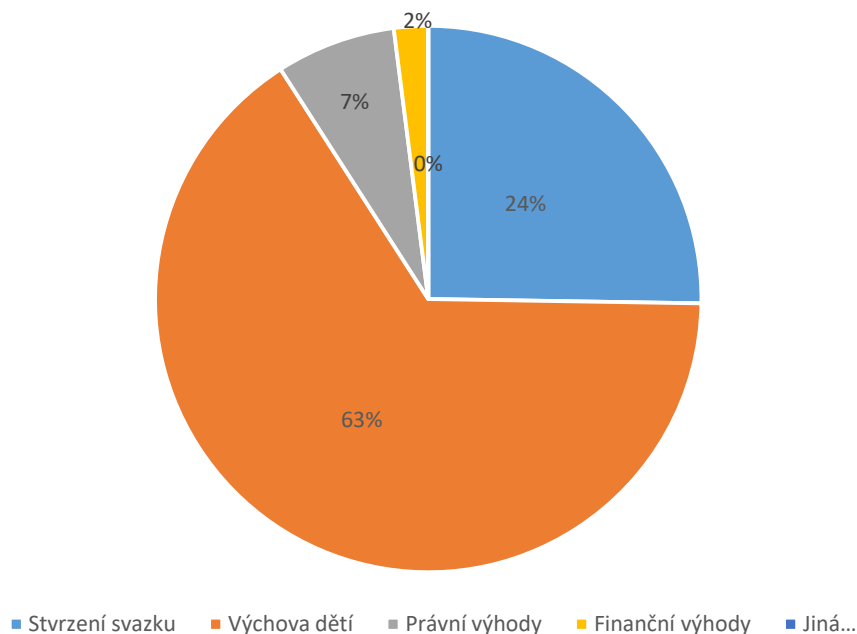
Předchozí výsledky nám přinesly informace o tom, zda respondenti plánují manželství a zda jej vnímají jako potřebné završení plnohodnotného vztahu či je pro ně něčím, co omezí jejich osobní svobodu. V následující otázce, která nese číslo 16, respondentům nabízíme šest důvodů, které mají označit čísly od 1 do 7 podle toho, která z uvedených skutečností je dle nich nejméně a nejvíce rozhodující v případě rozhodování se proč s partnerem neuzavřít sňatek. Níže zobrazená tabulka ukazuje, že jako nejpodstatnější důvod bránící v uzavření manželství, respondenti vnímají nedostatek financí.

Graf 9 – Uzavírání sňatku

Naší snahou bylo taktéž zjistit, jaký je podle respondentů nejdůležitější účel manželství. Tato otázka nám přinesla výsledky, ze kterých vyplývá, že 63 % dotazovaných přisuzuje účel manželství výchově dětí. Pro 24 % dotazovaných je manželství krokem ke stvrzení svazku. Právní výhody, které pro partnery, jenž vstoupí do manželství plynou, zvolilo 7 % respondentů a 2 % vidí jako účel manželství výhody finanční. Zbylé procento respondentů (4 %) se přiklání k možnosti, že účel manželství je jiný, než nabízí uvedené položky.

Jaký je podle vás nejdůležitější účel manželství?

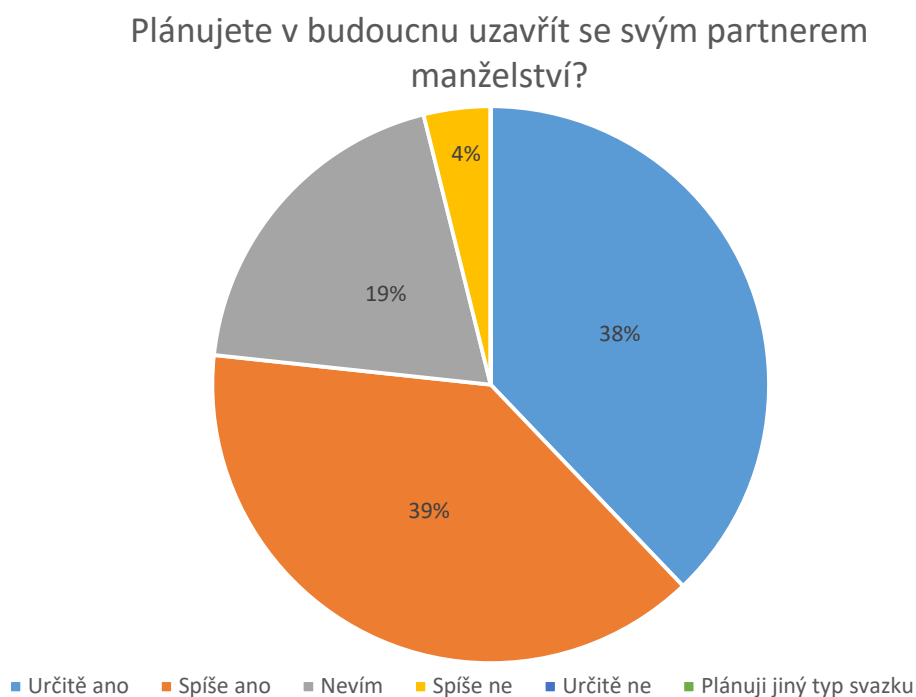

Graf 10 – Účel manželství

6.3 Preferovaná forma partnerského soužití u studentů sociální pedagogiky

Následující blok otázek nám přináší odpovědi potřebné k zodpovězení našeho druhého dílčího cíle, kterým se ptáme, jakou formu partnerského soužití studenti sociální pedagogiky preferují.

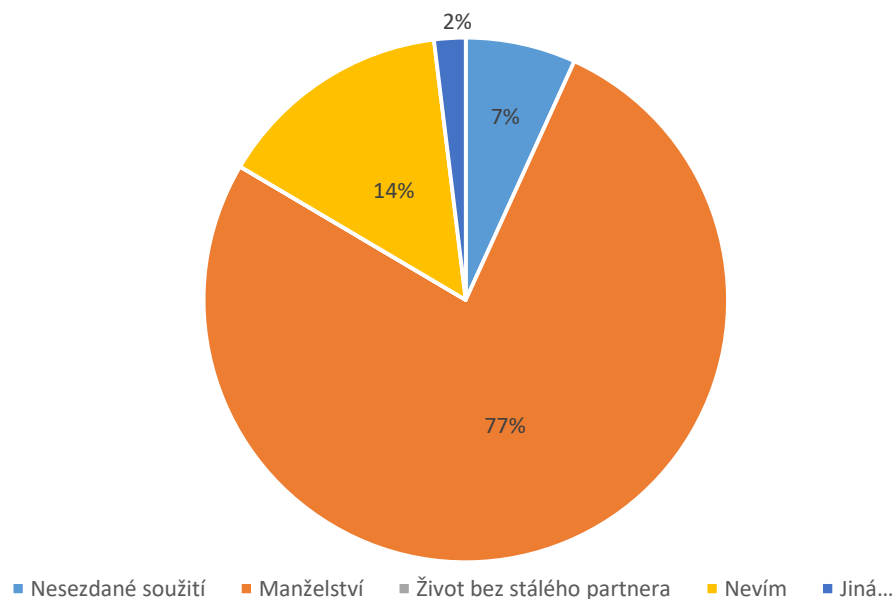
Respondentů jsme se v rámci sedmé otázky ptali, zda plánují v budoucnu se svým partnerem uzavřít manželství. Dotazovaní vybírali svou odpověď ze škálových odpovědí doplněných o možnost, že plánují jiný typ svazku nežli manželství. Z výsledků vyplývá, že 39 % respondentů spíše plánuje se svým partnerem v budoucnu uzavřít svazek manželský a o pouhé procento respondentů méně, tedy 38 % určitě plánuje se svým partnerem vstoupit do manželství. Možnost, že v současné době neví, zda do budoucna plánují manželství uzavřít, zvolilo 19 % respondentů. Odpověď, jenž zcela vylučuje vstup do manželství, ne zvolil nikdo z respondentů, stejně tak i preference jiného typu svazku, nežli manželství zůstala bez zvolení.

Graf 11 – Uzavření sňatku

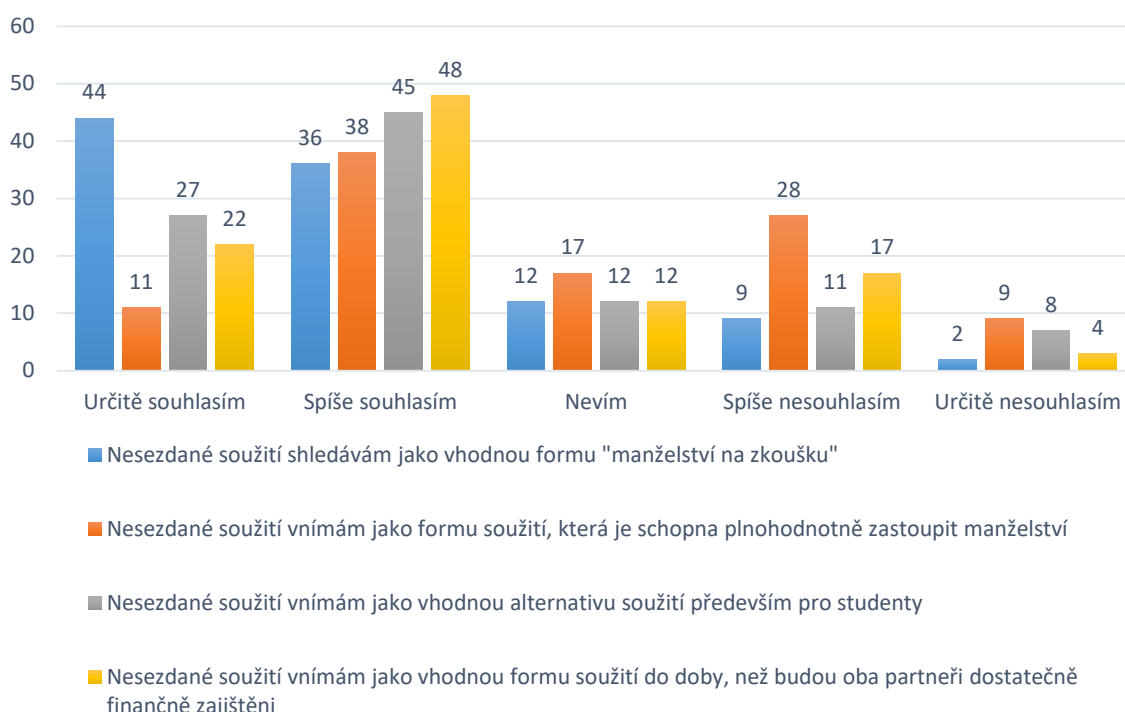
V rámci otázky číslo 10 jsme se respondentů ptali, kterou z uvedených možností považují do budoucna jako nejlepší volbu soužití s partnerem. Dotazovaní měli možnost výběru z následujících variant: *nesezdané soužití*, *manželství*, *život bez stálého partnera*, *nevím*. Taktéž jsme počítali s možností individuální představy respondentů o budoucím partnerském soužití, a proto jsme mezi uvedené položky zařadili také možnost „jiná“ kam mohli respondenti vepsat svou vlastní alternativu. Z výsledků vyplývá, že poměrně velká část dotazovaných a to konkrétně 77 %, se přiklání k volbě manželství pro svůj budoucí život s partnerem. Možnost *nevím* zvolilo 14 % respondentů a k nesezdanému soužití se jich přiklonilo 7 %. Život bez stálého partnera nezvolil nikdo z dotazovaných. Možnost *jiná* zvolili 2 respondenti, z toho jeden z respondentů tuto možnost blíže specifikoval tím, že v případě nejlepší volby budoucího partnerského života záleží na konkrétní situaci. Druhý z dotazovaných jako nejlepší volbu pro svůj budoucí život považuje alternativu Singles.

Kterou z uvedených možností považujete za nejlepší volbu do budoucího života?

Graf 12 – Budoucí partnerský život

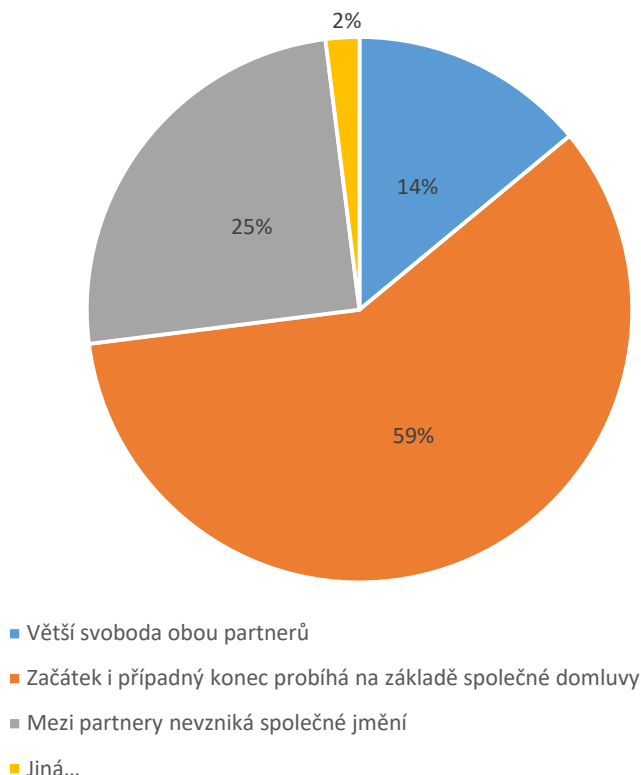
Otázka číslo 13 se svým zaměřením týká přímo nesezdaného soužití. Respondentům byly předloženy tvrzení týkající se této alternativní formy partnerství, ke kterým přiřazovali míru svého souhlasu či nesouhlasu. Z výsledků vyplývá, že největší procento dotazovaných spíše souhlasí s tím, že nesezdané soužití je vhodnou formou alternativy do doby, než budou oba partneři dostatečně finančně zajištěni. Konkrétně se jedná o 48 dotazovaných. S tvrzením, že nesezdané soužití je vhodnou alternativou především pro studenty, spíše souhlasí 45 respondentů a 44 určitě souhlasí s tím, že se jedná o vhodnou formu „manželství na zkoušku“. S tvrzením, že nesezdané soužití je formou, jenž je schopna plnohodnotně zastoupit manželství, spíše souhlasí 38 respondentů. Podrobnější výsledky je možno vidět viz níže přiloženém grafu.

Graf 13 – Nesezdané soužití

V následující otázce respondenti volili z uvedených možností, které jsou specifické pro nesezdané soužití a často vedou k preferenci právě této alternativy partnerského soužití. Dle výsledků vyplynulo, že respondenti spatřují jako největší výhodu nesezdaného soužití skutečnost, že začátek i konec vztahu probíhá na základě společné domluvy mezi partnery a není spojen s žádnými finančními výdaji či právními náležitostmi, které jsou u rozvodu nezbytné. K této možnosti se přiklonilo 59 % respondentů. Jako výhodu nesezdaného soužití oproti manželství spatřuje 25 % respondentů skutečnost, že mezi partnery nevzniká společné jmění a příjmy každého z nich spadají do jejich výhradního vlastnictví. Výhodu větší svobody zaznačilo 14 % respondentů a 2 respondenti zvolili položku *jiná*. Ta byla specifikována tím, že výhodou nesezdaného soužití je možnost se stále poznávat. Další z respondentů uvedl, že ve většině případů přetrvává větší snaha a zájem o partnera než v manželství. Třetí z respondentů uvedl, že v nesezdaném soužití nespaturuje žádné výhody.

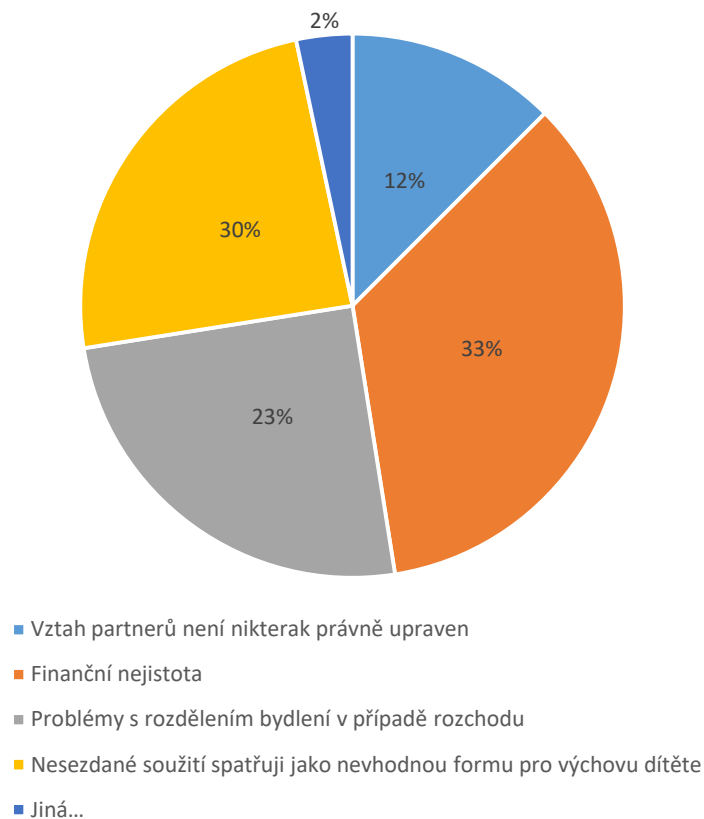
Jaké spatřujete v nesezdaném soužití výhody oproti manželství?

Graf 14 – Výhody nesezdaného soužití

Další otázkou se naopak ptáme, jaké nevýhody spatřují respondenti v nesezdaném soužití, tedy které specifika nesezdaného soužití přispívají k preferenci jiného typu partnerského soužití nežli nesezdaného. Jako největší nevýhody spatřuje 33 % respondentů finanční nejistotu způsobenou skutečností, že partnery k sobě neváže žádná vyživovací povinnost. Problémy s rozdělením společného bydlení v případě rozchodu spatřuje jako nevýhodu 23 % respondentů. Téměř shodné procento respondentů jako u otázky týkající se finanční nejistoty, konkrétně 30 %, spatřuje tuto alternativu vztahu jako nevhodnou pro výchovu dětí a tím nevýhodou pro partnery, kteří do budoucna děti plánují. Skutečnost, že vztah partnerů v nesezdaném soužití není nikterak právně upraven, spatřují jako nevýhodnou 12 % respondentů. 2 respondenti zaznačili možnost *jiná*, kterou všichni specifikovali tím, že v nesezdaném soužití nespátřují žádné nevýhody oproti manželství.

Jaké spatřujete v nesezdaném soužití nevýhody oproti manželství?

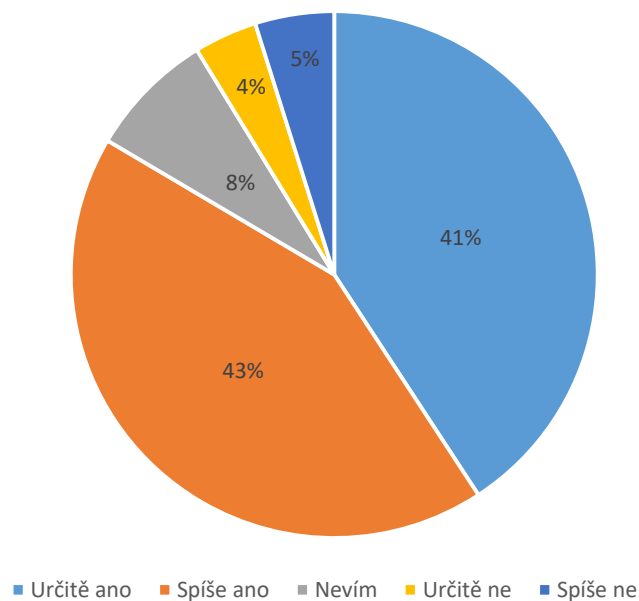
Graf 15 – Nevýhody nesezdaného soužití

6.4 Motivace studentů sociální pedagogiky k volbě nesezdaného soužití

Následující blok otázek směřuje k zodpovězení třetího výzkumného cíle, který se zaměřuje na motivaci studentů sociální pedagogiky, konkrétně jaká je jejich motivace k volbě pro volbu nesezdaného soužití.

Prostřednictvím otázky číslo 11 jsme se respondentů ptali, zda vnímají nesezdané soužití jako předstupeň před uzavřením manželství. Výsledky ukazují, že respondenti zcela jednoznačně nesezdané soužití jako předstupeň před uzavřením sňatku považují. Možnost *určitě ano* označilo 41 % respondentů a o pouhé dvě procenta více, tedy 43 % dotazovaných se přiklonilo k možnosti *spíše ano*. Neutrálně, zvolením možnosti *nevím*, se vyjádřilo 8 % respondentů. Jako předstupeň před sňatkem nesezdané soužití nevnímají, jak výsledky položky *určitě ne* vypovídají, 4 % respondentů. Zbylých 5 % se přiklonilo k možnosti *spíše ne*.

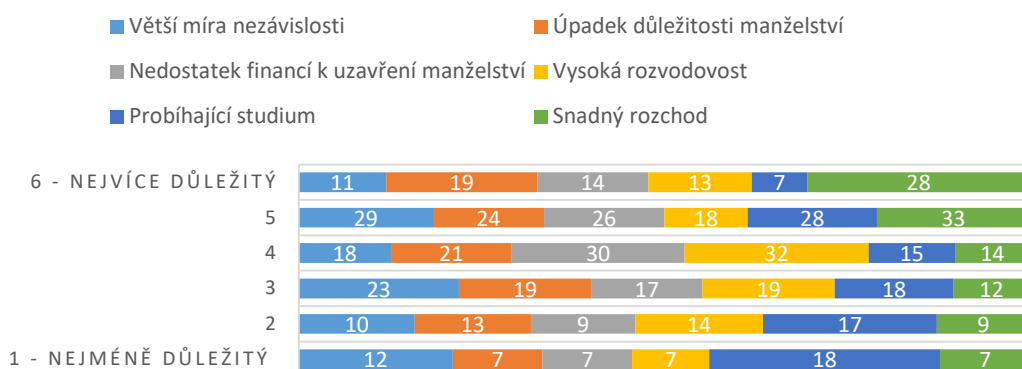
Vnímáte nesezdané soužití jako předstupeň před uzavřením manželství?

Graf 16 – Předstupeň manželství

Další otázkou se respondentů ptáme na to, jaké motivy vedou dle nich nejčastěji k volbě nesezdaného soužití. Na tuto otázku přináší odpovědi otázka číslo 16, ve které respondenti přiřazovali k uvedeným možnostem čísla od 1 do 6. Tímto číselným označením vyjadřovali, které z uvedených okolností jsou pro ně nejvíce či nejméně důležité. Z výsledků vyplývá, že možnost snadného rozchodu shledávají respondenti jako jeden z nejdůležitějších motivů, jenž vede k volbě nesezdaného soužití. Tuto možnost jako nejvíce důležitou označilo 28 respondentů. Naopak probíhající studium shledávají dotazovaní jako okolnost, která je nejméně důležitá, a tedy i nejméně ovlivňující aktéry k volbě nesezdaného soužití. Tuto možnost zaznačilo 18 respondentů. Podrobnější výsledky jsou uvedeny v níže umístěném grafu.

MOTIVY K VOLBĚ NESEZDANÉHO SOUŽITÍ

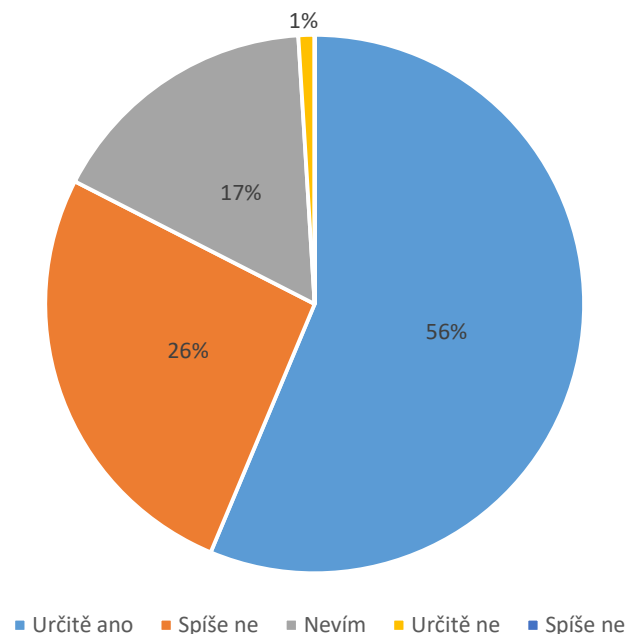

Graf 17 - Motivy k volbě nesezdaného soužití

6.5 Názory studentů sociální pedagogiky na výchovu dětí v nesezdaném soužití

Další blok otázek se vztahuje k čtvrtému dílčímu cíli, jehož záměrem bylo zjistit, jaký mají studenti sociální pedagogiky názor na výchovu dětí nesezdanými partnery. Nejprve jsme se respondentů ptali, zda v budoucnu plánují se svým partnerem dítě. Více než polovina respondentů, konkrétně 56 %, zvolilo možnost *určitě ano*. K možnosti *spíše ano* se přiklonilo 26 % respondentů. Neutrálně, tedy položkou *nevím*, vyjádřilo svůj názor 17 % respondentů a pouhé 1 % procento dětí v budoucnu neplánuje. Možnost *spíše ne* nezvolil nikdo z dotazovaných.

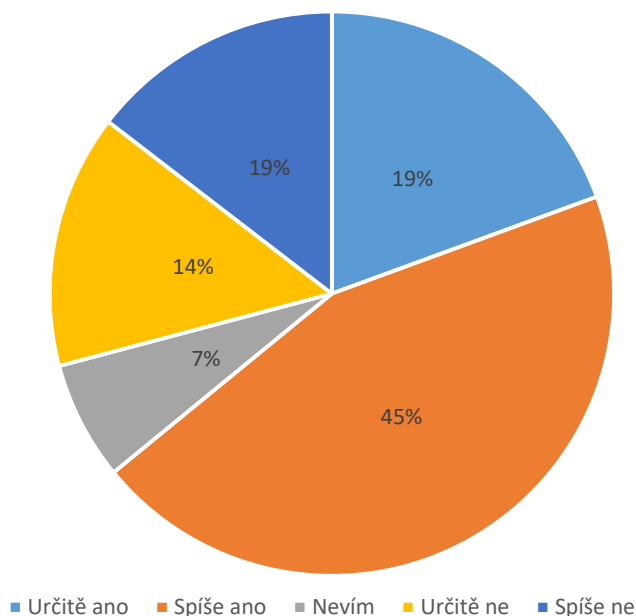
Plánujete v budoucnu se svým partnerem dítě?

Graf 18 – Plánování dítěte

Dle výsledků předchozí otázky je zřejmé, že více než polovina respondentů v budoucnu plánuje mít dítě. Následující otázkou jsme se respondentů ptali, zda si myslí, že je důležité, aby dítě vychovávali sezdaní partneři. Nejvíce účastníků výzkumu zaznačilo možnost *spíše ano*, konkrétně šlo o 45 % respondentů. Položku *určitě ano* zvolilo 19 % respondentů. Možnosti *určitě ne* zaznačilo 14 % respondentů a o pouhé procento více, tedy 15 %, se jich přiklonilo k možnosti *spíše ne*. Zbýlých 7 % respondentů zvolilo možnost *nevím*. Jak z výsledků plyne, poměrně velké procento dotazovaných shledává jako důležitý faktor výchovu dítěte sezdanými partnery. Následující otázka blíže upřesní, proč respondenti považují výchovu dítěte sezdanými partnery za důležitou.

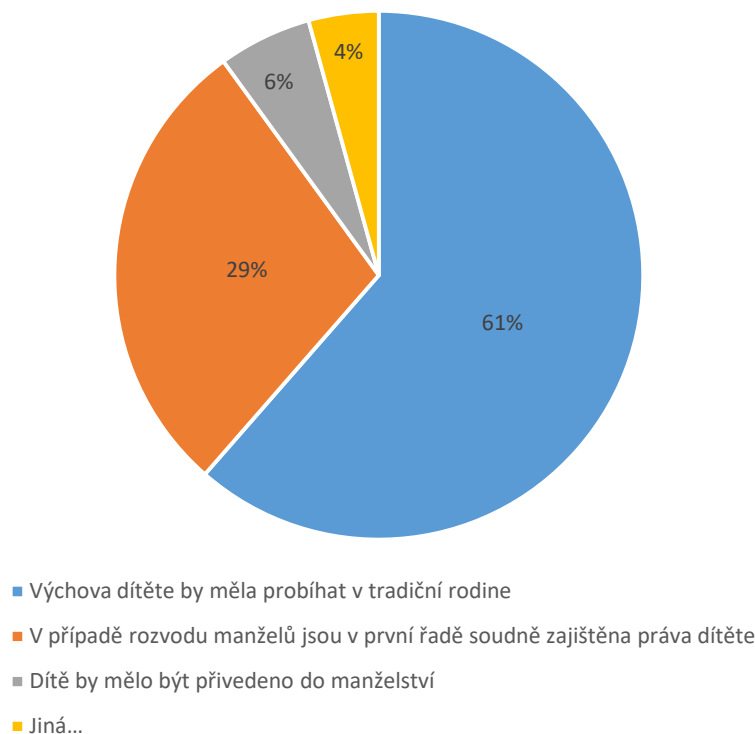
Myslíte si, že je důležité, aby dítě vychovávali sezdaní partneři?

Graf 19 – Výchova dětí sezdanými partnery

Na otázku číslo 20 odpovídala pouze ta část respondentů, která v předchozí otázce zvolila buď možnost *určitě ano* nebo *spíše ano*. Účastníci výzkumu měli specifikovat důvod své volby, tedy upřesnit, proč je dle jejich názoru výchova dětí sezdanými partnery důležitá. Nejvíce respondentů (61 %) jako důvod shledává zachování výchovy v tradiční rodině. Dále 29 % respondentů vidí jako důležitý faktor skutečnost, že v případě rozvodu manželů je v první řadě dbáno na práva dítěte a na jeho zajištění. S tím, že manželství je jediný způsob soužití partnerů, do kterého by mělo být přivedeno, dítě se ztotožňuje 6 % respondentů. Možnost *jiná* zvolili 4 % z dotazovaných. Dle nich je důležité, aby dítě mělo oba rodiče a tím si mohlo osvojit vzorce úplné rodiny, ve které žijí všichni pod jednou střechou. Také shledávají jako důležité sdílení společného příjmení a to, aby se dítě cítilo jako součást jedné rodiny.

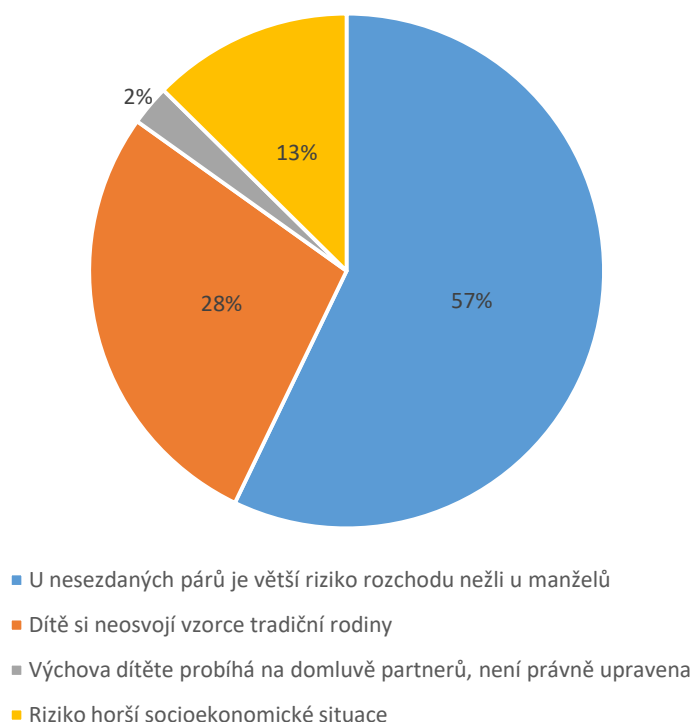
Proč je důležité, aby dítě vychovávali sezdaní partneři?

Graf 20 – Důvod důležitosti výchovy dětí sezdanými partnery

Další otázkou, jenž nese číslo 21, jsme se ptali, jaké důvody spatřují respondenti jako nevhodné pro výchovu dítěte v nesezdaném soužití. Z výsledků vyplývá, že jako největší riziko pro dítě v nesezdaném soužití vidí skutečnost, že rozchod partnerů probíhá pouze na základě slovní domluvy, a tudíž je zde větší riziko rozchodu nežli u manželství. Tuto položku označilo 57 % respondentů. Dále 28 % respondentů spatřuje jako problematické ve výchově dítěte nesezdanými partnery skutečnost, že dítě nevyrostá v tradiční rodině, a tudíž nemá možnost osvojit si tradiční rodinné vzorce. Jako hrozbu pro dítě vnímá 13 % respondentů riziko horší socioekonomické situace nežli ve výchově partnery, jenž jsou sezdaní a 2 % respondentů shledávají jako nevhodný fakt, že výchova dítěte je založena pouze na domluvě partnerů a není nikterak právně upravena, což může vést k neshodám mezi partnery, které se posléze mohou odrazit v neprospěch samotného dítěte.

Jaké důvody spatřujete jako nevhodné pro výchovu dítěte v nesezdaném soužití?

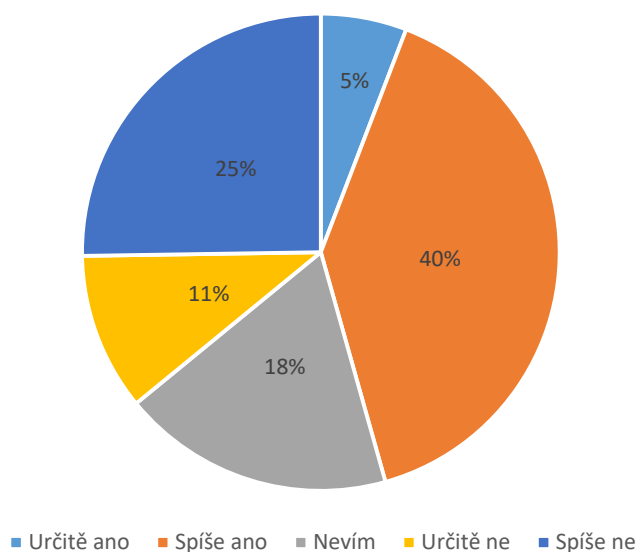

Graf 21 – Nevhodnost výchovy dětí v nesezdaném soužití

6.6 Názor studentů sociální pedagogiky na finanční hospodaření v nesezdaném soužití

Poslední dílčí cíl se zaměřuje na oblast finančního hospodaření v nesezdaném soužití. Snažili jsme se zjistit, jaké jsou názory studentů sociální pedagogiky na rozdělení financí mezi nesezdanými partnery a jestli skutečnost, že finance a majetek náleží do výhradního vlastnictví každého z partnerů zvlášť, shledávají jako negativní či naopak pozitivní faktor. Z výsledků 22. otázky vyplývá, že 40 % respondentů označilo možnost *spíše ano*, a tedy se přiklání k tomu, že skutečnost, že majetek náleží do soukromého vlastnictví každého z partnera je v nesezdaném soužití spíše negativním faktorem. 25 % respondentů zastává opačný názor, který vyjádřili zvolením položky *spíše ne*. 18 % respondentů zaujalo neutrální postoj volbou položky *nevím*. Tento způsob rozdělení financí a majetku jako nevhodný neshledává 11 % respondentů, kteří označili možnost *určitě ne*. Naopak 5 % zastává názor, že tento finanční systém v partnerství určitě není vhodným způsobem hospodaření.

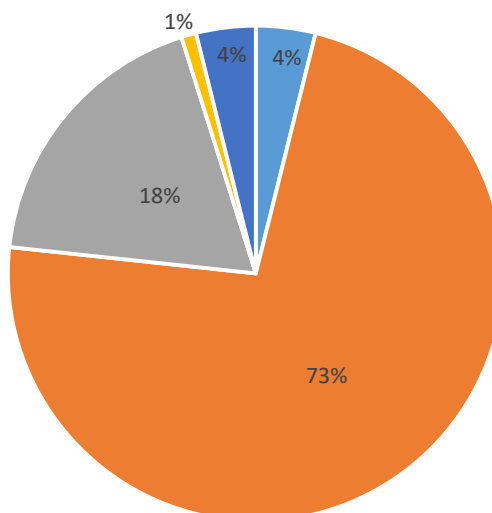
Je dle Vás nevýhodou nesezdaného soužití skutečnost, že finance a majetek náleží do vlastnictví každého z partnerů?

Graf 22 – Finanční hospodaření v nesezdaném soužití

Z výsledků 23. otázky vyplývá, jak by mělo dle respondentů vypadat ideální hospodaření v nesezdaném soužití. Zde jsme se dočkali poměrně jednoznačných výsledků. 73 % respondentů zastává názor, že nakládání s financemi by mělo být rovnocenně rozděleno a založeno především na domluvě mezi partnery. 18 % respondentů je toho názoru, že větší část by měl přispívat ten z partnerů, který vydělává více. Podle 4 % respondentů by mělo být finanční hospodaření mezi partnery v nesezdaném soužití stejně jako v případě manželství upraveno a zakotveno v zákoně. Vzorce tradiční rodiny, ve kterém žena zastává především práci v domácnosti a muž se stará o to, aby byla rodina finančně zajištěna, zvolil 1 respondent. Položku *jiná* označili 4 % respondenti. Dle nich by vše mezi partnery mělo fungovat na základě společné domluvy. Partneři by si měli určit společný rozpočet, na základě něhož, by měla domácnost fungovat.

Jak by podle Vás mělo vypadat ideální finanční hospodaření v nesezdaném soužití?

- Stejně jako v manželství, mělo by být zákonem upraveno
- Nakládání s financemi by mělo být rovnocenně rozděleno a založeno především na domluvě mezi partnery
- Větší část by měl přispívat ten z partnerů, který vydělává více
- Finanční zajištění by měl obstarávat partner, role ženy by měla být zaměřena na péči o domácnost
- Jiná...

Graf 23 – Ideální finanční hospodaření v nesezdaném soužití

7 DISKUZE

Výzkum byl proveden pomocí dotazníkového šetření v období zhruba jednoho měsíce. Celkový výzkumný soubor tvořili studenti sociální pedagogiky prezenční formy studia na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Výběrový soubor byl tvořen 109 respondenty, z čehož 6 dotazníků nebylo pro výzkum použitelných a musely být vyřazeny. Skutečně se tedy pracovalo s počtem 103 respondentů ve věku od 20 do 27 let. Ve výzkumném vzorku převažovalo oproti mužům poměrně velké zastoupení žen, což bylo vzhledem k zaměření oboru předpokládáno již před uskutečněním výzkumného šetření.

Hlavním cílem bylo zjistit názory studentů sociální pedagogiky na nesezdané soužití. Důvodem zaměření výzkumu právě na tuto cílovou skupinu byla skutečnost, že z výsledků studie například od Hamplové (2002) či Fialové (2000) vyplývá, že trend nesezdaného soužití budí zájem převážně u mladé generace především vysokoškolských studentů, kteří jej volí jako přechodnou alternativu do doby, než ukončí své studium. V posledních letech se ovšem tento trend rozvíjí i u starší generace a je známou skutečností, že manželství ztratilo svůj původní charakter a trendem dnešní doby je především nezávislost a autonomie a mladá generace neshledává manželství jako potřebné završení vztahu. Studenti sociální pedagogiky jsou již od prvního ročníku seznamováni s pojmem rodina a tím, jak rodinné prostředí velkou měrou ovlivňuje dítě a je důležitým činitelem primární socializace. Proto si pokládáme otázku, jaký mají studenti sociální pedagogiky názor na trend nesezdaného soužití i přes skutečnost, že vzhledem ke studovanému oboru chápou důležitost tradiční rodiny, a to především pro dítě.

Výsledky ukazují, že velká část respondentů v budoucnu plánuje uzavřít se svým partnerem sňatek a také právě manželství považují za nejlepší volbu pro budoucí partnerský život. Manželství vnímají jako plnohodnotné završení vztahu, které nikterak neomezuje partnery v osobní svobodě. Nesezdané soužití si našlo mezi respondenty jako ideální volba pro budoucí život jen malé zastoupení (7 %) a je mu přisuzována úloha tzv. manželství na zkoušku. Stejně tak vyplývá úloha nesezdaného soužití také z výsledků sociologického šetření, uskutečněného Sociologickým ústavem AV ČR, zaměřeného na rodinné a reprodukční chování mladých svobodných lidí, z kterého vyplývá, že téměř 70 % mladých svobodných lidí považuje nesezdané soužití jako vhodný předstupeň manželství. I přesto, že výsledky ukazují preferenci manželství ze strany respondentů a nesezdanému soužití

přisuzují spíše roli předstupně před jeho uzavřením, motivem pro volbu a preferenci nesezdaného soužití vidí ve skutečnosti, že v současné době je nepopíratelně vyšší rozvodovost nežli před několika lety. Rozvod s sebou nese řadu právních náležitostí a finančních výdajů, kdežto v případě rozpadu nesezdaného soužití je vše založeno pouze na společné domluvě partnerů, což shledávají respondenti jako výhodu v této alternativě vztahu. Ovšem břemeno nejistoty s sebou nese skutečnost, že v nesezdaném soužití k sobě partnery nic neváže, a to ani vyživovací povinnost, což může způsobovat pocit finanční nejistoty, jelikož pomoc ze strany partnera v případě finančních problémů není samozřejmostí. A právě tuto skutečnost společně s dalšími problémy, které mohou mezi partnery vzniknout například s rozdělením společného bydlení v případě rozchodu, vidí respondenti jako velkou nevýhodu. Nakládání s financemi by podle nich mělo být rovnocenně rozděleno a založeno především na domluvě, ovšem dodržování této domluvy a finanční pomoc v případě potřeby není ničím zaručena. Skutečnost, že si řada lidí volí nesezdané soužití právě pro možnost snadného rozchodu, dokazují i výsledky Dany Hamplové v knize Představy mladých lidí o manželství a rodičovství.

Poměrně velká část dotazovaných (56 %) v budoucnu plánuje mít se svým partnerem dítě a je toho názoru, že je důležité, aby výchova probíhala v sezdaném partnerství. Shledávají jako důležité, aby výchova dítěte probíhala v tradiční rodině a dítě mělo možnost osvojit si tradiční rodinné vzorce. Tento názor koresponduje s výsledky otázky, jaký účel přisuzují respondenti manželství. Výsledky ukázaly, že nejdůležitější účel manželství je dle respondentů právě výchova dětí. Podstatně se liší od těch, jež vzešly z výzkumu uskutečněného roku 2009 s názvem Naše společnost. Tento výzkum byl opět uskutečněn Sociologickým ústavem AV ČR a dotazováno bylo 1082 obyvatel České republiky ve věku od 15 let. Z jeho výsledků je patrné, že se výrazně snížila podpora důležitosti manželství pro výchovu dětí. V rozmezí 6ti let, tedy z roku 2003 do roku 2009, klesla z 52 % na pouhých 36 %. Společně s poklesem názoru, že pro dítě je důležitá výchova v manželství také výrazně klesl názor, že by sňatek měl být uzavřen před narozením dítěte.

I přes řadu jiných studií, ze kterých vyplývá, že role rodičovství a výchovy dítěte v tradiční rodině ztrácí svůj původní význam, výsledky našeho výzkumu ukazují, že manželství z pohledu student sociální pedagogiky si stále uchovalo svou důležitost a hodnotu. Dle jejich mínění zastává nesezdané soužití roli vhodného prostředku „manželství na zkoušku“ do doby, než budou oba partneři dostatečně finančně zajištěni a rozhodnutí uza-

vřít sňatek. Je zřejmé, že studenti sociální pedagogiky chápou důležitost rodiny především pro dítě, které si vzorce, které si osvojí od svých rodičů v průběhu výchovy, přenáší i do svého budoucího života. Pokud tedy rodina a manželství nebudou důležitým faktorem pro mladou generaci a sňatků bude čím dál méně, lze předpokládat, že tento trend se bude rozvíjet i u budoucí mladé generace.

ZÁVĚR

Nesezdané soužití se v evropském kontextu začalo rozšiřovat spolu se změnami, které jsou označovány jako druhá demografická tranzice. V České republice se trend nesezdaného soužití začal rozšiřovat počátkem 90. let a do současné doby došlo k jeho velkému rozšíření, u kterého lze dle postojů obyvatel předpokládat, že se bude rozšiřovat i nadále. Není vyloučeno, že v budoucnu se Česká republika vyrovná počtem i pojetím nesezdaného soužití severským zemím jako například Švédsku. Právě tam je nesezdané soužití rozšířeno nejvíce a je bráno jako forma vztahu, která plnohodnotně zastupuje manželství. Vzhledem ke změnám společnosti, které s sebou nesou větší lpění na osobní svobodě a sebenaplnění je zřejmé, že nesezdané soužití se i do budoucna bude stávat stále více preferovanou formou, která bude pro partnery pohodlnější. Otázkou však zůstává, zda se jedná o vhodnou formu pro výchovu dětí, které si vzorce, jež pochytí od svých rodičů, ponесou i do svého budoucího života a vztahů.

Výsledky empirické části, která se zaměřuje na to, jaký názor zaujímají studenti sociální pedagogiky na tuto formu partnerského vztahu ukázaly, že mezi nimi nesezdané soužití zaujímá roli tzv. „manželství na zkoušku“ a jeho nezpochybnitelnou výhodou zůstává možnost snadného rozchodu. Jako ideální formu vztahu do budoucna však shledávají právě manželství, a to především pro jeho důležitou roli ve výchově dětí. Výchova dítěte nesezdanými partnery mu nepřináší jistotu a neseznamuje ho s vzorcem tradiční rodiny, taktéž neposkytuje dítěti pevné zázemí a pocit jistoty, které vytváří právě tradiční rodina.

Z řady již uskutečněných výzkumů plyne, že manželství ztrácí svůj tradiční význam a mladá generace neshledává jako důležité stvrdit svůj vztah sňatkem. Taktéž roste počet rozvodů a rodí se čím dál více dětí mimo manželství. I přes tuto skutečnost lze říci, že studenti sociální pedagogiky i nadále chápou a přisuzují velký význam roli manželství pro výchovu dítěte a shledávají je jako ideální možnost pro svůj budoucí partnerský život.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. BROWN, L. S., BOOTH, A. 1996. Cohabitation Versus Marriage: A Comparison of Relationship Quality. *Journal of Marriage and Family*, vol. 58, no. 3, s. 668- 678.
2. FIALOVÁ, Ludmila. *Představy mladých lidí o manželství a rodičovství*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-858-5087-7.
3. HAMPLOVÁ, Dana. *Děti na psí knížku?: mimomanželská plodnost v ČR*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2007. ISBN 978-80-7330-128-6.
4. HAMPLOVÁ, D. 2002. Marriage and Cohabitation: Qualitative Differences in Partnership arrangements. *Czech Sociological Review*, vol. 38, no. 6, s. 771-788.
5. HUTCHBY, Ian. a Jo. MORAN-ELLIS. *Children, technology, and culture: the impacts of technologies in children's everyday lives*. New York: Routledge/Falmer, 2001. ISBN 978-0415236348.
6. KLÍMOVÁ CHALOUPKOVÁ, Jana a Petra ŠALAMOUNOVÁ. *Postoje k manželství, rodičovství a k rolím v rodině v České republice a v Evropě*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, c2004. Sociologické studie. ISBN 80-733-0062-1.
7. MAREŠ, Petr a Tomáš POTOČNÝ, ed. *Modernizace a česká rodina: Modernization and the Czech family : sborník prezentací na sympoziu pořádaném ve dnech 15.-17. října 2003 Fakultou sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně*. Brno, 2003. Sociální studia. ISBN 80-865-9861-6.
8. MARTIN R. TEXTOR. *Familien Soziologie, Psychologie: eine Einführung für soziale Berufe*. Freiburg im Breisgau: Lambertus, 1991. ISBN 37-841-0528-9.
9. MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-864-2958-X.
10. MOŽNÝ, Ivo. *Sociologie rodiny*. Vyd. 2., upr. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002. Základy sociologie. ISBN 80-864-2905-9.
11. PUNCH, Keith. *Základy kvantitativního šetření*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-381-9.
12. RABUŠIC, Ladislav. *Kde ty všechny děti jsou?: porodnost v sociologické perspektivě*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2001. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-864-2901-6.

13. ŠŤASTNÁ, Anna a PALONCYOVÁ, Jana. První partnerská soužití českých žen a mužů a rostoucí význam kohabitací. In *Gender – rovné příležitosti – výzkum*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2011, roč. 12, č. 2. ISSN 1213-0028.
14. TROST, Jan. *Unmarried cohabitation*. Västerås: International Library, 1979. ISBN 978-9185898008.
15. VÍTEČKOVÁ, Miluše a Iva BRABCOVÁ. *NESEZDANÉ SOUŽITÍ – SOUČÁST PROMĚNY RODINY* [online]. 12. 2010 [cit. 2018-02-19]. ISSN 1212-4117.
16. *Nový občanský zákoník: zákon č. 89/2012 Sb. ze dne 3. února 2012*. Praha: Ústav práva a právní vědy, 2014. Právo a management. ISBN 978-80-87974-01-8.
17. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-718-4310-5.
18. WYNESS, Michael. *Childhood and society: an introduction to the sociology of childhood*. 2nd ed. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2011. ISBN 978-023-0241-824.
19. Eurostat. *Household structure in the EU*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2010. ISSN 1977-0375. Str. 25
20. *Muj-pravnik.cz* [online]. 2015 [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: <http://muj-pravnik.cz/nesezdane-souziti-jeho-pravni-aspekty/>
21. Nesezdané soužití a jeho právní aspekty. *Muj-pravnik.cz* [online]. 2015 [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: <http://muj-pravnik.cz/nesezdane-souziti-jeho-pravni-aspekty/>
22. KOHOUTOVÁ, Iva. Nesezdané soužití: hlavně ve velkých městech. *Český statistický úřad* [online]. 2014 [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/a50041548c>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

č.	Číslo
str.	Strana
Sb.	Sbírky

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 - Pohlaví.....	32
Graf 2 - Věk.....	33
Graf 3 – Ekonomická aktivita.....	33
Graf 4 – Rodinný původ.....	34
Graf 5 – Aktuální vztah.....	35
Graf 6 – Bydlení s partnerem.....	35
Graf 7 – Plnohodnotné završení vztahu.....	36
Graf 8 – Omezení osobní svobody.....	37
Graf 9 – Uzavírání sňatku.....	38
Graf 10 – Účel manželství.....	39
Graf 11 – Uzavření sňatku.....	40
Graf 12 – Budoucí partnerský život.....	41
Graf 13 – Nesezdané soužití.....	42
Graf 14 – Výhody nesezdaného soužití.....	43
Graf 15 – Nevýhody nesezdaného soužití.....	44
Graf 16 – Předstupeň manželství.....	45
Graf 17 - Motivy k volbě nesezdaného soužití.....	46
Graf 18 – Plánování dítěte.....	47
Graf 19 – Výchova dětí sezdánými partnery.....	48
Graf 20 – Důvod důležitosti výchovy dětí sezdánými partnery.....	49
Graf 21 – Nevhodnost výchovy dětí v nesezdaném soužití.....	50
Graf 22 – Finanční hospodaření v nesezdaném soužití.....	51
Graf 23 – Ideální finanční hospodaření v nesezdaném soužití.....	52

SEZNAM PŘÍLOH

P I: Tabulky absolutní a relativní četnosti

P II: Dotazník

PŘÍLOHA P I: TABULKY ABSOLUTNÍ A RELATIVNÍ ČETNOSTI**Otázka 1. - Pohlaví**

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Žena	94	91.26%
Muž	9	8.74%

Otázka 2. – Věk

20 let	16
21 let	27
22 let	13
23 let	22
24 let	13
27 let	1

Otázka 3. – Jste ekonomicky aktivní?

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Ano, pracuji		0%
Pouze studuji	39	38%
Studuji i pracuji	64	62%

Otázka 4. – Z jaké rodiny pocházíte?

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Sezdané	73	71%
Nesezdané		0%
Neúplné	6	6%
Rozvedené	24	23%

Otázka č. 5 – V jakém vztahu žijete?

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Nezadaný/á	45	44%
Ženatý/vdaný	1	1%
S přítelem/přítealkyní	56	54%
Jiná...	1	1%

Odpovědi pro možnost jiná:

- Singles

Otázka č. 6 – Žijete společně s partnerem?

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Ano	22	38%
Ne	36	62%

Otázka č. 7 – Plánujete v budoucnu uzavřít manželství?

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Určitě ano	39	38%
Spiše ano	40	39%
Nevím	20	19%
Spiše ne	4	4%
Určitě ne		0%
Plánuji jiný typ svazku		0%

Otázka č. 8 – Jste toho názoru, že manželství je završením plnohodnotného vztahu?

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Určitě ano	25	24%
Spiše ano	38	37%
Nevím	11	11%
Určitě ne	8	8%
Spiše ne	21	20%

Otázka č. 9 – Myslíte si, že manželství omezuje osobní svobodu muže a ženy?

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Určitě ano	1	1%
Spíše ano	22	21%
Nevím	12	12%
Spíše ne	46	45%
Určitě ne	22	21%

Otázka č. 10 – Kterou z uvedených variant považujete za nejlepší do budoucího partnerského života?

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Nesezdané soužití	7	7%
Manželství	79	77%
Život bez stálého partnera		0%
Nevím	15	14%
Jiná...	2	2%

Odpovědi pro možnost jiná:

- Záleží na situaci
- Singles

Otázka č. 11 – Vnímáte nesezdané soužití jako předstupeň před uzavřením manželství?

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Určitě ano	42	41%
Spíše ano	44	43%
Nevím	8	8%
Určitě ne	4	4%
Spíše ne	5	5%

Otázka č. 12 – Jaké motivy podle Vás nejčastěji vedou k volbě nesezdaného soužití?

	1	2	3	4	5	6	
Větší míra nezávislosti	12	10	23	18	29	11	
Úpadek důležitosti manželství	7	13	19	21	24	19	
Nedostatek financí k uzavření manželství	7	9	17	30	26	14	
Vysoká rozvodovost	7	14	19	32	18	13	
Probíhající studium	18	17	18	15	28	7	
Snadný rozchod	7	9	12	14	33	28	

Otázka č. 13 – K následujícím tvrzením doplňte, zda s nimi souhlasíte či nikoli

	1	2	3	4	5
Nesezdané soužití shledávám jako vhodnou formu "manželství na zkoušku"	44	36	12	9	2
Nesezdané soužití vnímám jako formu soužití, která je schopna plnohodnotně zastoupit manželství	11	38	17	28	9
Nesezdané soužití vnímám jako vhodnou alternativu soužití především pro studenty	27	45	12	11	8
Nesezdané soužití vnímám jako vhodnou formu soužití do doby, než budou oba partneři dostatečně finančně zajištěni	22	48	12	17	4

Otázka č. 14 – Jaké spatřujete v nesezdaném soužití výhody oproti manželství?

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Větší svoboda obou partnerů	17	14%
Začátek i případný konec vztahu probíhá na základě společné domluvy, bez právních náležitostí a finančních výdajů spojených se svatbou či rozvodem	72	59%
Mezi partnery nevzniká společné jmění, příjmy každého z partnerů patří do jejich výhradního majetku	31	25%
Jiná...	3	2%

Odpovědi pro možnost jiná:

- Ve většině případů je tam větší snaha o druhého partnera než v manželství
- Lidé se stále poznávají
- Žádné

Otázka č. 15 – Jaké spatřujete v nesezdaném soužití nevýhody oproti manželství?

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Vztah partnerů není nikterak právně upraven	15	12%
Finanční nejistota, partnery k sobě neváže výživovací povinnost	42	33%
Problémy s rozdělením bydlení v případě rozchodu	30	23%
Nesezdané soužití spatřuji jako nevhodnou alternativu vztahu pro výchovu dítěte	39	30%
Jiná...	2	2%

Odpovědi pro možnost jiná:

- Žádné (2x)

Otázka č. 16 – Přiřaďte čísla k tvrzením dle důležitosti.

	1	2	3	4	5	6	7	
Probíhající studium	19	14	14	12	16	21	7	
Nedostatek financí	6	5	10	9	33	34	6	
Ztráta osobní svobody	16	14	27	10	25	7	4	
Strach z trvalosti manželství	8	16	21	13	21	18	6	
Nespatřuji manželství jako důležité završení vztahu	13	13	20	14	13	18	12	
Partnerství bez dítěte	14	22	21	13	15	13	5	

Otázka č. 17 – Plánujete v budoucnu se svým partnerem dítě?

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Určitě ano	58	56%
Spíše ano	27	261%
Nevím	17	17%
Určitě ne	1	1%
Spíše ne		0%

Otázka č. 18 – Jaký je podle Vás nejdůležitější účel manželství?

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Stvrzení svazku	25	24%
Výchova dětí	65	63%
Právní výhody	7	7%
Finanční výhody	2	2%
Jiná...	4	4%

Odpovědi pro možnost jiná:

- Založit rodinu, uchovat manželství
- Jistota
- Nevím (2x)

Otázka č. 19 – Myslíte si, že je důležité, aby dítě vychovávali sezdaní partneři?

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Určitě ano	20	19%
Spíše ano	46	45%
Nevím	7	7%
Určitě ne	15	14%
Spíše ne	15	19%

Otázka č. 20 – Proč je důležité, aby dítě vychovávali sezdaní partneři?

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Výchova dítěte by měla probíhat v tradiční rodině	43	61%
V případě rozvodu manželů jsou v první řadě soudne zajištěna práva dítěte	20	29%
Dítě by mělo být přivedeno pouze do manželství	4	6%
Jiná...	3	4%

Odpovědi pro možnost jiná:

- Myslím, že je pro dítě nejlepší, když má oba rodiče (vzory, vzor úplné rodiny) a žijí všichni pod jednou střechou
- Stejně jméno rodičů a dítěte i výchova v tradiční rodině
- Dítě se cítí být součástí jedné rodiny

Otázka č. 21 – Jaké důvody spatřujete jako nevhodné pro výchovu dítěte v nesezdaném soužití?

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
U nesezdaných párů je větší riziko rozchodu, nežli u manželů	68	57%
Dítě si neosvojí vzorce tradiční rodiny	33	28%
Výchova dítěte probíhá na domluvě partnerů, není právně upravena	3	2%
Riziko horší socioekonomické situace	15	13%

Otázka č. 22 – Je dle Vás nevýhodou nesezdaného soužití skutečnost, že finance a majetek náleží do vlastnictví každého z partnerů?

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Určitě ano	6	5%
Spíše ano	41	40%
Nevím	19	18%
Určitě ne	11	11%
Spíše ne	26	25%

Otázka č. 23 – Jak by podle Vás mělo vypadat ideální finanční hospodaření v nesezdaném soužití?

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Stejně jako v manželství, mělo by být zákonem upraveno	4	4%
Nakládání s financemi by mělo být rovnocenně rozděleno a založeno především na domluvě mezi partnery	75	73%
Větší část by měl přispívat ten z partnerů, který vydělává více	19	18%
Finanční zajištění by měl obstarávat partner, role ženy by měla být zaměřena na péči o domácnost	1	1%
Jiná...	4	4%

Odpovědi pro možnost jiná:

- Založeno na společně domluvě, přičemž větší část by měl přispívat ten, kdo vydělává víc
- Ideální by byl společný rozpočet na základě dohody partnerů
- Každý si podobu svobodně určí sám
- Vše by mělo záležet na domluvě

PŘÍLOHA P II: DOTAZNÍK

Dotazník

Vážení studenti,

posledním rokem studuji obor sociální pedagogika na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně.

V rámci své bakalářské práce zaměřené na názory studentů sociální pedagogiky na nesezdané soužití si Vás dovoluji požádat o vyplnění tohoto dotazníku. Dotazník je zcela anonymní a jeho výsledky budou sloužit pouze k účelům mé bakalářské práce. Při vyplňování dotazníku si, prosím, pozorně přečtete otázky a zaznačte Vámi zvolenou odpověď, popřípadě odpověď vypište slovy.

Děkuji za Váš čas a ochotu.

Gabriela Janoščíková

1. Pohlaví:

Žena

Muž

2. Věk:

3. Jste ekonomicky aktivní?

Ano, pracuji

Pouze studuji

Studuji i pracuji

4. Z jaké rodiny pocházíte?

Sezdané

Nesezdané

Neúplné

Rozvedené

5. V jakém vztahu žijete?

Nezadaný/á

Ženatý/vdaný

S přítelem/přítealkyní

Jiný:

6. Žijete společně s partnerem? Pokud jste u předchozí otázky zaznačili první možnost, na tuto otázku neodpovídejte.

Ano

Ne

7. Plánujete v budoucnu uzavřít se svým partnerem manželství?

Určitě ano

Spíše ano

Nevím

Spíše ne

Určitě ne

Plánuji jiný typ svazku

8. Jste toho názoru, že manželství je završením plnohodnotného vztahu?

Určitě ano

Spíše ano

Nevím

Spíše ne

Určitě ne

9. Myslíte si, že manželství omezuje osobní svobodu muže a ženy?

Určitě ano

Spíše ano

Nevím

Spíše ne

Určitě ne

10. Kterou z uvedených variant považujete za nejlepší volbu do budoucího partnerského života?

Nesezdané soužití

Manželství

Život bez stálého partnera

Nevím

Jiná možnost:

11. Vnímáte nesezdané soužití jako předstupeň před uzavřením manželství?

- Určitě ano
- Spíše ano
- Nevím
- Určitě ne
- Spíše ne

12. Jaké motivy podle Vás nejčastěji vedou k volbě nesezdaného soužití?

K následujícím možnostem přiřaďte čísla dle důležitosti na stupnici od 1 do 6 (1 - nejméně důležitý, 6 – nejvíce důležitý)

- Větší míra nezávislosti
- Úpadek důležitosti manželství
- Nedostatek financí k uzavření manželství
- Vysoká rozvodovost
- Probíhající studium
- Snadný rozchod
- Jiné:

13. K následujícím tvrzením týkajících se nesezdaného soužití doplňte, zda s nimi souhlasíte či nikoli (1 – určitě souhlasím, 2 – spíše souhlasím, 3 – nevím, 4 – spíše nesouhlasím, 5 – určitě nesouhlasím).

- Nesezdané soužití shledávám jako vhodnou formu „manželství na zkoušku“
- Nesezdané soužití vnímám jako formu soužití, která je schopna plnohodnotně zastoupit manželství
- Nesezdané soužití vnímám jako vhodnou alternativu soužití především pro studenty
- Nesezdané soužití vnímám jako vhodnou formu soužití do doby, než budou oba partneři dostatečně finančně zajištěni

14. Jaké spatřujete v nesezdaném soužití výhody oproti manželství?

- Větší svoboda obou partnerů
- Začátek i případný konec vztahu probíhá na základě společné domluvy, bez právních náležitostí a finančních výdajů spojených se svatbou či rozvodem
- Mezi partnery nevzniká společné jmění, příjmy každého z partnerů patří do jejich výhradního majetku

Jiná možnost:

15. Jaké spatřujete v nesezdaném soužití nevýhody oproti manželství?

- Vztah partnerů není nikterak právně upraven
- Finanční nejistota, partnery k osobě neváže vyživovací povinnost
- Problémy s rozdělením bydlení v případě rozchodu
- Nesezdané soužití spatřuji jako nevhodnou alternativu vztahu pro výchovu dítěte
- Jiná možnost:

16. Přiřaďte k následujícím bodům čísla dle důležitosti od 1 do 7 (1 – nejméně důležitý, 7 – nejvíce důležitý), podle toho, který z uvedených důvodů je dle Vás nejvíce a nejméně rozhodující v případě rozhodování, proč neuzavřít s partnerem sňatek.

- Probíhající studium
- Nedostatek financí
- Ztráta osobní svobody
- Strach z trvalosti manželství
- Nespátřuji manželství jako důležité završení vztahu
- Partnerství bez dítěte
- Jiné:

17. Plánujete v budoucnu se svým partnerem dítě?

- Určitě ano
- Spíše ano
- Nevím
- Určitě ne
- Spíše ne

18. Jaký je podle vás nejdůležitější účel manželství?

- Stvrzení svazku
- Výchova dětí
- Právní výhody
- Finanční výhody
- Jiné:

19. Myslíte si, že je důležité, aby dítě vychovávali sezdaní partneři?

- Určitě ano

- Spíše ano
- Nevím
- Určitě ne
- Spíše ne

20. Pokud jste na předchozí otázku odpověděl/a ANO, proč?

- Výchova dítěte by měla probíhat v tradiční rodině
- V případě rozvodu manželů jsou v první řadě soudně zajištěna práva nezletilého dítěte
- Dítě by mělo být přivedeno pouze do manželství
- Jiné:

21. Jaké důvody spatřujete jako nevhodné pro výchovu dítěte v nesezdaném soužití?

- U nesezdaných párů je větší riziko rozchodu, nežli u manželství
- Dítě si neosvojí vzorce tradiční rodiny
- Výchova dítěte probíhá na domluvě partnerů, není právně upravena
- Riziko horší socioekonomické situace po rozchodu rodičů

22. Je dle Vás nevýhodou nesezdaného soužití skutečnost, že finance a majetek náleží do vlastnictví každého z partnerů?

- Určitě ano
- Spíše ano
- Nevím
- Určitě ne
- Spíše ne

23. Jak by podle Vás mělo vypadat ideální finanční hospodaření v nesezdaném soužití?

- Stejně jako v manželství, mělo by být zákonem upraveno
- Nakládání s financemi by mělo být rovnocenně rozděleno a založeno především na domluvě mezi partnery
- Větší část by měl přispívat ten z partnerů, který vydělává více
- Finanční zajištění by měl obstarávat partner, role ženy by měla být zaměřena na péči o domácnost
- Jinak, uveďte: